

บทที่ 2

ชีวิตและงานทางการเมืองของ บุญชู โรจนเสถียร

ในบทนี้จะพิจารณาชีวิตและงานทางการเมืองของบุญชู ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงพื้นฐานของความคิดทางการเมืองส่วนรวม ในฐานะตัวแทนของนักธุรกิจที่หันมาสนใจการเมือง และแสดงให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคิด กับการกระทำทางการเมือง ตลอดจนถึงจิตสำนึกทางการเมืองของบุญชู ทั้งนี้โดยวางอยู่บนสมมุติฐานที่ว่า ความนึกคิดสัมพันธ์กับการดำรงอยู่ของบุคคล กล่าวคือ โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์มักจะเป็นผู้มีความนึกคิดอิสระสามารถประกอบกิจกรรมทางการเมืองปฏิบัติต่างๆ ได้ตามความนึกคิด ตลอดจนเกิดความสำนึกในสิ่งที่นึกคตินั้นๆ ได้ อย่างไรก็ตาม ภาวะการณ์การดำรงอยู่ของบุคคลในสังคมและสภาพเหตุการณ์ทางการเมืองและสังคมก็มีส่วนกำหนดความสำนึกของบุคคลในระดับหนึ่งด้วย ดังนั้นการพิจารณาชีวิตและงานของบุคคลจึงต้องพิจารณาประกอบกันไปทั้ง 2 ด้าน¹ และเพื่อให้เป็นพื้นฐานของการเข้าใจความคิดทางการเมืองของบุญชู เราจึงนำกิจกรรมการปฏิบัติของบุญชูมาเป็นส่วนสำคัญ

1 แนวความคิดเช่นนี้ จะช่วยให้เราเห็นถึงลักษณะนิสัยของบุคคลที่เคลื่อนไหวนับตั้งแต่พัฒนาการในวัยเด็กจนถึงผู้ใหญ่เช่น เมื่อพิจารณากับชีวิตในครอบครัววัยเด็ก การศึกษาอบรมและสภาพภาพการดำรงชีวิตในสังคม ลักษณะนิสัยจะสะท้อนออกมาในความนึกคิด ความสำนึก และการกระทำของบุคคล วิธีการเช่นนี้มีผู้นำไปศึกษาชีวิตและแนวคิดบุคคล เช่น งานของ เจลิมเกียรติ ผิววาล, ความคิดทางการเมืองของปรีดี พนมยงค์ (กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527) และ Yos Santasombat, Power and Personality: An Anthropological Study of the Thai Political Elite (Ph.D. dissertation: Unpublished University of California, Berkeley, 1983) ซึ่งศึกษาบรรดาผู้นำทางการเมืองไทยยุคต่างๆ รวมทั้งบุญชู ด้วยการย้อนศึกษาถึงประสบการณ์ต่างๆ ในวัยเด็กจนเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ _____.

การเสนอในบทรนี้ จะแบ่งออกเป็นช่วงระยะของชีวิต การศึกษา และการกระทำและปฏิบัติทางการเมือง ซึ่งสัมพันธ์กับสภาพการณ์ทางการเมืองที่สอดคล้องกัน¹ ถึงแม้ว่าประวัติทางการเมืองของบุญชู จะยังไม่สิ้นสุดบทบาทลงไปในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ (2529) แต่จากประสบการณ์ "ระยะแรก" ของบุญชูก็จะเป็นพื้นฐานและเป็นหลักสำคัญสำหรับความคิดเห็นส่วนรวมของบุญชู ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องสอดคล้องกัน

1. วัยเด็กและการศึกษาขั้นต้น (2465-2485)

บุญชู โรจนเสถียร* เป็นชาว ต.บ้านโศด อ.เมือง จ.ชลบุรี กำเนิดจากตระกูลชาวจีนไหหลำอพยพ ซึ่งมาจากประเทศจีน ตั้งแต่ พ.ศ. 2456 ในรัชสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2465 บิดาชื่อ นายอยู่ ชุ่น แซ่อยู่ และมารดาชื่อละม้าย นาคปฐม ชาวจังหวัดชลบุรี² บิดาของบุญชูได้อพยพเข้ามาทำมาหากินในประเทศไทยโดยยึดอาชีพแรกเริ่มจากการเป็นช่างไม้ แล้วต่อมาก็พัฒนาตนเองเรื่อยมา จนเป็นผู้รับเหมาก่อสร้างรายย่อยในเขตกรุงเทพฯ สมัยนั้น และได้ออกรับงานต่างจังหวัด จนต่อมาได้แต่งงานกับมารดาของบุญชูที่จังหวัดชลบุรีเมื่อ พ.ศ. 2463 และเมื่อมารดาของเขารู้ชื่อของบุญชูก็ได้เคลื่อนย้ายเข้ามาอาศัยในเขตกรุงเทพฯ โดย

1 เอกสารสำคัญที่ใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงในบทรนี้ "อภิวัฒน์(นามปากกา), ชีวิต ผลงาน และแนวความคิดของบุญชู โรจนเสถียร (กรุงเทพฯ : พี. เอ็มบีค-เซ็นเตอร์, 2525). และบุญชู โรจนเสถียร แนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและการเมืองไทย (กรุงเทพฯ: อ.อิทธิพล, 2526).

* บุญชู ในวัยเด็กมีชื่อจีนว่า ดช. บุนโอบ แซ่อยู่

2 บุญชู ได้พูดถึงแม่ของตนเองว่า "คุณแม่เป็นคนชลบุรีโดยกำเนิด เมื่อเยาว์วัยก็จับหอยจับปูเลี้ยงชีพเช่นเดียวกับชาวบ้านชายทะเลทั่วไป" อ้างอิง "อภิวัฒน์" (นามปากกา), ชีวิต ผลงาน และแนวความคิดของบุญชู โรจนเสถียร, หน้า 10.

บิดามารดาได้มาเข้าบ้านอาศัยอยู่บริเวณท้องแถว 2 ชั้นบนถนนพระสุเมรุใกล้สะพานเฉลิมวันชาติ บริเวณวัดบวรนิเวศวิหาร ซึ่งบุญชูกล่าวว่า

"ผมเกิดที่บ้านเช่าหลังเล็ก ๆ ในมุมอับๆ แห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ และชีวิตในวัยเด็กของผมก็ไม่ถึงกับยากจนข้นแค้นมากนัก เพราะว่าคุณพ่อมีอาชีพรับเหมาก่อสร้างที่มีรายได้พอควร และมีการจัดการทางการเงินที่ดีพอสมควร"¹

เนื่องจากบุญชูเป็นพี่คนโตของพี่น้องในครอบครัวทั้งหมด 6 คน* ประกอบการในฐานะ เป็นบุตรชายคนโตของครอบครัวตามประเพณีของชาวจีน และจากการที่บิดาทัวหน้าครอบครัวนั้น มีอาชีพเป็นผู้รับเหมาก่อสร้างที่ต้องเดินทางไปดูผลงานในที่ต่างๆ ตามต่างจังหวัดที่ประมุขงานได้เป็นประจำ² โดยที่ในสมัยนั้นการเดินทางในแต่ละครั้งก็จะใช้ระยะเวลาเป็นแรมเดือน จึงทำให้ ดช.บุญชู ต่างกับเด็กทั่วไปที่จะต้องมีการรับผิดชอบควบคุมการใช้จ่ายเงินในครอบครัวที่พอได้ไว้ให้ จะใช้จ่ายอย่างไรจึงจะพอดีกับเวลาที่พ่อจะกลับมาอีกครั้ง ซึ่งกล่าวกันว่าขณะนั้นบุญชูอายุเพียง 10 กว่าขวบเท่านั้น³

ด้วยความวิริยะอุตสาหะของบิดาดังกล่าวนั้นบุญชูได้บันทึกถึงพ่อตอนหนึ่งว่า

"ด้วยความมือป็นิสัยขยันขันแข็ง อุตุน บากบั่น พยายามตั้งเนื้อตั้งตัวของท่านนี้เอง กลายเป็นอุปนิสัยที่ตกทอดมาถึงลูกๆ ของท่าน และเป็นตัวอย่างอันดีที่มีผลสะท้อนให้ลูกๆ ได้ประสบความสำเร็จในชีวิต"⁴

1 เรื่องเดียวกัน, หน้า 11.

* เสียชีวิตแต่ยังเด็ก 1 คน คือ ด.ช.อนันต์ โรจนเสถียร

2 ในบันทึกชีวิตและงานนั้น บันทึกไว้ว่า บิดาของบุญชูได้งานร่วมก่อสร้างพระราชวังไกลกังวล ที่อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งร่วมมือกับ ม.จ.สิทธิพร กฤษกร สถาปนิกมีชื่อสมัยนั้น _____.

3 เรื่องเดียวกัน, หน้า 11.

4 เรื่องเดียวกัน.

"เมื่อคุณแม่ได้แต่งงานกับคุณพ่อ ซึ่งรักงานช่าง เป็นชีวิตจิตใจคุณแม่จึงได้ทิ้งอาชีพเดิม (การประมง-ผู้เขียน) มาสนับสนุนกิจการงานของคุณพ่อเช่นแม่บ้านทั่วไป อาชีพของคุณพ่อคือช่างก่อสร้างซึ่งเป็นงานหนัก และต้องใช้ความมานะบากบั่นเช่นเดียวกับอาชีพเดิมของคุณแม่ ซึ่งสรุปได้ว่าคุณแม่ต้องใช้ความมานะอดทนในการทามาหากินเลี้ยงตนเอง และครอบครัวตั้งแต่ต้นจนอายุย่างเข้าวัยชรา"¹

ในช่วงชีวิตของการเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นซึ่งต้องมารับภาระรับผิดชอบครอบครัวในฐานะบุตรคนโตนั้น นับได้ว่า บุญชูได้เริ่มจะเป็นนักจัดการที่ดีและรับผิดชอบพอควรดังที่เขาได้กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า

"ในช่วงนั้นผมต้องระมัดระวังมาก เพราะอาชีพของผู้รับเหมาก่อสร้างนั้นเป็นอาชีพที่ไม่แน่นอนในเรื่องได้รับเงินทอง บางทีกำหนดกลับของพ่อนั้นต้องเลื่อนไปและถ้าจำเป็นจ่ายใช้สอยกันอย่างไม่ระมัดระวังแล้วก็คงต้องตกกระภาลัยากกันมาก"²

นอกจากภาระที่จะต้องรับผิดชอบต่อการจัดการการใช้จ่ายเงินของครอบครัวแทนบิดาแล้ว บุญชูเองก็ยังคงรับผิดชอบดูแลน้องๆ ในจำนวนอีก 4 คน ที่รองลงมาทั้งด้านการกินอยู่ การศึกษาและอื่นๆ ดัง เขากล่าว

"ชีวิตในวันเด็กของผมนั้นในฐานะพี่คนโตผมต้องคอยดูแลน้องชายน้องสาวอีก 4 คน ผมต้องตื่นแต่เช้าทุกวัน เพื่อที่จะต้องคอยดูแลเสื้อผ้าเตรียมอาหารเข้ารวมทั้งบางครั้งต้องไปส่งโรงเรียนและคอยรับกลับมันลำบากนะสำหรับเด็กๆ สมัยนั้นจนบางครั้งผมต้องไปโรงเรียนทั้งๆ ที่ไม่มีตั้งค่าอาหารกลางวัน บางทีก็ไม่มีตั้งค้จ่ายค่าเทอมด้วย"³

1 เรื่องเดียวกัน, หน้า 10.

2 เรื่องเดียวกัน, หน้า 12.

3 อ้างใน Yos Santasombat, Ibid., P. 183.

พอบุณชูอายุได้ 16 ปี ก็ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดการฝ่ายการเงินของครอบครัวทั้งหมดโดยทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายแต่ผู้เดียว ไม่ว่าจะรายได้ที่บิดาหามาได้ และรายจ่ายที่ต้องจ่ายออกไป

จากจุดนี้เองที่คงจะเป็นการฝึกฝนพื้นฐานของบุณชู ในด้านการจัดการด้านบัญชีการเงินของเขาในระยะต่อมาเมื่อได้รับการศึกษาสูงขึ้นและออกมาประกอบอาชีพทางธุรกิจต่างๆ ซึ่งจะได้กล่าวถึงในลำดับต่อไป

2. การศึกษา

ชีวิตในวัยเด็กของบุณชู¹ นั้น ได้รับการศึกษาชั้นเบื้องต้นชั้นอนุบาลที่โรงเรียนอักษรเจริญ ถนนพระสุเมรุ บางลำภู ต่อจากนั้นตามธรรมเนียมลูกคนจีนทั้งหลายมักจะนิยมเรียนโรงเรียนสอนภาษาจีนกันก่อนนั้น ด.ช.บุณชูได้ย้ายข้ามมาเรียนชั้นประถมที่โรงเรียนกว๋องสิ่ว (Kwong Seu) ซึ่งบุณชูกล่าวว่าโรงเรียนกว๋องสิ่วเป็นโรงเรียนจีนที่สอนแบบโบราณ ซึ่งบุณชูเองไม่ชอบนัก ประกอบกับการที่อยากจะพูดภาษาจีนกลางได้ บุณชูจึงย้ายโรงเรียนอีกครั้งหนึ่งมาเรียนที่โรงเรียนจีนซินหมิน (Sin Min) ซึ่งที่นี้บุณชูได้เริ่มนำความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมได้มากขึ้น และก็มีอาการกล่าวกันว่า โรงเรียนซินหมินเป็นจุดเริ่มต้นในชีวิตที่ต้องต่อสู้อย่างแท้จริงของนักธุรกิจอย่างบุณชูด้วย²

1 "อภิวัฒน์" ชีวิต ผลงาน และแนวความคิดของ บุณชู โรจนเสถียร, หน้า 12.

2 กล่าวกันว่า หลักการสอนของโรงเรียนซินหมินในขณะที่บุณชูศึกษานั้นได้ใช้วิธีให้การศึกษโดยฝึกฝนในแนวทางให้รู้จักการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ให้รู้จักรับผิดชอบ ต่อสังคม มีกิจกรรมต่างๆ ที่จะต้องทำ จะต้องปฏิบัติต่อกันในสังคม ทั้งยังมีระบบการปกครองตนเองอีกด้วย, เรื่องเดียวกัน.

ศึกษาจนจบชั้นสูงสุดจากโรงเรียนเมื่ออายุ 15 ปี นั้นนับเป็นช่วงอายุของการเรียนรู้อะบบต่างๆ ในสังคม ประกอบกับพื้ที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพการปกครองในประเทศ จากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบบประชาธิปไตย เมื่อ 24 มิ.ย. 2475 ซึ่งก็เป็นช่วงระยะเวลาแห่งการรับรู้ในระบบการเมืองการปกครองสมัยใหม่ในแนวทางประชาธิปไตยภายใต้พระมหากษัตริย์เป็นประมุข

เมื่ออายุได้ 15 ปี และจบการศึกษาจากโรงเรียนชินหิมินตั้งตั้งใจ โดยมี ความรู้ด้านภาษาไทยที่ได้เรียนพิเศษเอาไว้ด้วยแล้ว จากการที่เห็นว่า การศึกษานั้น สำคัญต่อตนมาก ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่การงานในอนาคต ซึ่งจากประสบการณ์ที่บิดาของเขาไม่มีความรู้ในระดับสูง ดังที่บุญชูกล่าวถึงบิดาเขาว่า "ทุกสิ่งทุกอย่างที่พ่อเรียนรู้นั้นก็มาจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง" นั่นเอง บุญชูจึงตัดสินใจ เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนพาณิชยการวัดสามพระยาเทวราชกุญชร ในกรุงเทพฯ และ ศึกษาจนจบหลักสูตร ม.8 ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดของโรงเรียน โดยที่เขา กล่าวว่า

"ในช่วงนั้นนับเป็นธรรมเนียมสำหรับความรู้สึกชาตินิยมของครอบครัวชาวจีนในประเทศไทย ที่นิยมส่งลูกชายคนโตไปศึกษาต่อที่เมืองจีนคือจะต้องส่งบุตรหลาน ของตนกลับไปยังบ้านเกิดเมืองนอนของตน เพื่อต่อสู้กับการรุกรานของผู้ปกครองจีนในขณะนั้น เพื่อนหลายคนของผมถูกพ่อแม่บังคับให้กลับไปเมืองจีน แต่ผมพ่อของผมนั้นให้ผมตัดสินใจเอง ผมจึงเลือกที่จะเรียนด้านการค้าต่อในเมืองไทย แทนที่จะกลับไปเหมือนเพื่อนฯ"¹

เมื่อจบการศึกษาชั้นสูงสุดของโรงเรียนแล้ว บุญชูมีอายุได้ 18 ปีพอดี ได้ตัดสินใจสมัครเข้าศึกษาต่อให้สูงขึ้นในระดับอุดมศึกษา โดยสมัครเข้าเรียนต่อแผนก บัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเปิดแห่งแรกในประเทศไทยจนกระทั่งจบได้ประกาศนียบัตรทางวิชาการบัญชีชั้นสูง (ซึ่งเทียบได้กับ

¹ อ้างใน Yos Santasombat, Ibid., P. 185.

ปริญญาโทในปัจจุบัน) โดยในขณะที่เรียนก็ได้สมัครทำงานเป็นเสมียนบัญชีที่โรงเลื่อย
แถวบางลาภ โดยได้ค่าจ้างในอัตราค่าจ้างเดือนละ 17 บาท และบุญชูสามารถ
เรียนไปด้วยทำงานไปด้วย และยังได้เป็นนักเรียนชั้นเยี่ยม¹ (First-Rate) ภาย
ในระยะเวลาการศึกษาได้ในปี พ.ศ. 2487 โดยใช้เวลาในการศึกษา 4 ปี โดย
การทำงานในขณะที่ศึกษาอยู่นั้นไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อบุญชูแต่ประการใด บุญชูเล่าว่า

"ผมใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ในห้องสมุดเพราะผมรู้ว่าผมไม่ใช่คนฉลาดนักและ
ต้องทำงานไปด้วย ผมจึงต้องขยันในการเรียนให้มากเข้าไว้ ผมต้องการแข่งขันกับ
นักศึกษาคนอื่น ๆ ผมเชื่อว่าความสำเร็จนั้น อยู่ที่คนเรามีความพยายามอย่างเต็มที่
สนใจอย่างเต็มที่"²

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นับได้ว่าเป็นสถานที่ประสิทธิประสาทวิชาการศึกษา
ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่บุญชู และเป็นทั้งสถานที่ก่อกำเนิดทางการเมืองของบุญชูที่ก่อให้เกิด
ความคิดที่จะต้องเข้ามารับใช้และแก้ไขปัญหาของบ้านเมือง โดยบุญชูได้กล่าวว่า

"สิ่งดลใจให้หันมาสนใจทางการเมืองก็เห็นจะเป็นเรื่องที่เราศึกษาอยู่ใน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เราได้รับความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและความเป็นธรรม
ของสังคมในหลายต่อหลายกรณี โดยเฉพาะตอนที่ศึกษาถึงแนวคิดทางด้านเศรษฐกิจ
นั้น เป็นสิ่งซึ่งทำให้เรามีความสนใจเกี่ยวกับภาวะการณ์ต่างๆ ภายในบ้านเมือง ว่า
เหตุอะไรที่ทำให้ฐานะความเป็นอยู่ของคนมีความแตกต่างกันมากและสภาพบ้านเมือง
ก็แตกต่างกันมากระหว่างเมืองกับชนบท ความแตกต่างเหล่านี้เป็นสาเหตุเนื่องจาก
อะไร นั่นคือสิ่งดลใจให้เกิดมีความคิดที่จะศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไข"³

1 Ibid.

2 Ibid.

3 สัมภาษณ์ บุญชู โรจนเสถียร, 1 พฤศจิกายน 2529.

สุวัฒน์ วรดิลก หรือระพีพร นักเขียน นักประพันธ์ชื่อดังได้เล่าเรื่องการ
สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเมืองของบุญชูฯ ตั้งแต่สมัยยังเรียนมหาวิทยาลัยไว้ว่า
"สมัยนั้นคุณบุญชูกับคุณประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ร่วมกันทำโรงพิมพ์และก็เป็นคน
พิมพ์รัฐธรรมนูญโซเวียตออกมาเผยแพร่"¹

จะเห็นได้ว่า บุญชูมีความผูกพันต่อสถานศึกษาแห่งนี้เป็นอย่างมาก บุญชูได้
มีโอกาเข้าไปเป็นทั้งอาจารย์บรรยายพิเศษ แกรับเชิญ และร่วมงานการกุศลใน
ฐานะศิษย์เก่าจนกระทั่งได้มีบทบาทเป็นนายกสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ในปี พ.ศ. 2522 หลักฐานอันสามารถยืนยันถึงความผูกพันระหว่างมหาวิทยาลัยแห่งนี้
กับบุญชูก็คือ คำประกาศเกียรติคุณการเข้ารับพระราชทานปริญญาพาณิชยศาสตร์ดุษฎี-
บัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี เมื่อ พ.ศ. 2515 ดังมีความ
ตอนหนึ่งว่า

"นายบุญชู โรจนเสถียร เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในวิชาการบัญชีและการธนาคาร
สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นสูงจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อปี พ.ศ. 2487
ขณะนี้ดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และเป็นเจ้าหน้าที่บริหาร
ระดับสูงของธนาคารกรุงเทพจำกัด ในตำแหน่งกรรมการรองผู้จัดการใหญ่ ประธาน
กรรมการบริษัทกรุงเทพธนาคารจำกัด และกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพ"²

บุญชูได้กล่าวถึงมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในโอกาสครบรอบ 50 ปี³ ไว้ว่า

1 "กระบี่เพลงสุดท้ายของบุญชู", ผู้จัดการ (พฤษภาคม 2527),
หน้า 24.

2 "อภิวัฒน์" (นามปากกา), ชีวิต ผลงาน และแนวคิดของบุญชู
โรจนเสถียร, หน้า 21-22.

3 บุญชู โรจนเสถียร, "ธรรมศาสตร์คือความหวัง" ใน กึ่งศตวรรษ
ธรรมศาสตร์ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526), หน้า 653.

"ธรรมศาสตร์หรือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ไม่เพียงแต่จะมีวิถุณณอันเด่นชัดของตนเท่านั้น แต่วิถุณณนั้นได้ฉาบฉวยอยู่ในบรรดาผู้ที่ผ่านสถาบันแห่งนี้มาด้วย"

นอกจากนี้บุญชู ยังได้ย้อนถึงบรรยากาศของการศึกษาในขณะนั้นกับการก่อให้เกิดหนุ่มสาวกับการมีความคิดทางการเมืองสมัยนั้น ไว้ว่า

"ผมเป็นผู้หนึ่งที่ได้มีโอกาสเดินทางเข้าประตูที่เปิดกว้างของธรรมศาสตร์ เพื่อแสวงวิชาความรู้ ถึงแม้วิชาที่ผมร่ำเรียนจะเป็นวิชาบัญชี ไม่เกี่ยวกับวิชาธรรมศาสตร์ และการเมืองโดยตรงก็ตาม แต่ผมรู้สึกว่ ในช่วงเวลาที่ได้ใช้ชีวิตอยู่ในรั้วธรรมศาสตร์ อิทธิพลของหลักการ "เพื่อไทยเพื่อธรรม" หรือ "เหลืองของเราคือธรรมประจำจิต" และ "แดงของเราคือโลหิตต่อสู้ให้" ได้ค่อยๆ ผั่งลงในจิตใจของผมเช่นเดียวกับชาวธรรมศาสตร์อื่นๆ อย่างแน่นแฟ้น ผมยังจำได้ สมัยนั้นบรรยากาศทางการเมืองในบ้านเราบอวนไปด้วยการปลุกเร้าความรักชาติ ความเสียสละเพื่อชาติ ซึ่งโดยความเป็นจริงแล้วเป็นการปลุกเพื่อเสริมสร้างบารมีของเผด็จการ ด้วยการทำให้หลงในคติที่ว่า "เชื่อผู้นำชาติพ้นภัย" รวมทั้งยังพยายามปลุกฝังวัฒนธรรมใหม่ โดยหนีจากไทยเป็นเทศอย่างน่าตลกขบขัน เป็นการฝักฝักใจ ก่อให้เกิดผลสะเทือนต่อความรู้สึกของคนหนุ่มสาวในยุคนั้นมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่กำลังศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ผู้นำในยุคนั้นประสงค์จะครอบงำความคิด"¹

บุญชูเล่าต่อไปว่า

"ในช่วงเวลาที่ประชาชนถูกครอบงำด้วยคติ "เชื่อผู้นำชาติพ้นภัย" และการปลุกระดมให้คนหนุ่มสาวหลงตกเป็นพลังของขบวนการคลั่งชาติหรือคลั่งความเป็นมหาอำนาจยุคนั้น ภายใต้วัยธรรมศาสตร์หาได้ตกอยู่ในภาวะครอบงำด้วยอิทธิพลของเผด็จการอย่างที่ว่า "ผู้นำ" มุ่งหมายไม่ แม้ธรรมศาสตร์ในขณะนั้นจะอายุค่อนข้างเยาว์วัยมากก็ตาม แต่อุดมการณ์ "เพื่อไทย เพื่อธรรม" ดูจะได้ฝังรากหยั่งลึกอยู่ในมโน

1 เรื่องเดียวกัน, หน้า 658.

สำนักของชาวธรรมศาสตร์ส่วนใหญ่จนยากจะแปรเปลี่ยน ยากที่เผด็จการจะครอบงำ
ได้เสียแล้ว ... วิชาของธรรมศาสตร์ก็ได้เริ่มปลุกความสำนึกขึ้นในใจนักศึกษาคน
นั้นมากเสียแล้ว พวกเราได้รวมกลุ่มหารือกันถึงการกระทำอันไม่ชอบด้วยเหตุด้วยผล

ด้วยผลของรัฐบาลในทุกโอกาส และได้ลงมือแสดงปฏิกิริยาคัดค้านการ
กระทำที่ริดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นระยะในขอบเขต และในรูปแบบที่พวก
เราในฐานะนักศึกษาจะพึงกระทำได้ ทั้งๆ ที่เต็มไปด้วยอันตรายรอบด้าน แต่ด้วย
วิญญานธรรมศาสตร์ทำให้พวกเราสำนึกว่าเป็นหน้าที่ๆ จะต้องระงับยับยั้งการกระทำ
อันไม่บริสุทธิ์ ไม่เป็นธรรมในสังคมของเรา ไม่ว่าผู้กระทำจะมีบุญญาภิบาลหรือฤทธิ์
เดชยิ่งใหญ่เพียงใดก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากความเข้าใจในสิทธิของประชาชนและความ
รู้คุณค่าของเสรีภาพ ซึ่งพวกเราได้เรียนรู้จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์แห่งนี้"¹

ในการศึกษาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นี้เอง ทำให้บุญชูได้มีโอกาสรู้จักกับ
มรว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ในฐานะอาจารย์สอนวิชาการธนาคารเป็นบุคคลแรกแก่ตนเอง
ซึ่ง มรว. คึกฤทธิ์นี้เอง ที่ในเวลาต่อมาได้เป็นบุคคลซึ่งยอมรับแนวความคิดของบุญชูใน
การร่วมกันตั้งพรรคการเมืองเพื่อเข้าสู่สู่ทางการเมือง พรรคนั้นก็คือพรรคกิจสังคม
(Social Action Party - SAP) ซึ่งจะได้กล่าวถึงในการศึกษาบทต่อไป

3. อาชีพนักธุรกิจ

ช่วงที่บุญชูสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นั้นเป็นช่วง
เริ่มต้นของสงครามโลกครั้งที่ 2 พอดี และในขณะนั้นประเทศไทยก็มีสภาพเตรียม
พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างมาก ทั้งสภาพการเมือง สังคมและ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 659.

เศรษฐกิจ ตัวบุชชุกายหลังสำเร็จการศึกษาแล้ว¹ ก็ได้สมัครเข้าทำงานที่สำนักงานธนาคารชาติ² โดยประจำอยู่ในส่วนบริหารการเงินตราในสมัยนั้น โดยบุชชุกได้สมัครผ่าน นายประยูร วิญญูรัตน์ รองผู้อำนวยการสำนักงานธนาคารชาติ ซึ่งเคยเป็นอาจารย์สอนบุชชุกที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยได้รับเงินเดือนฯ ละ 45 บาทในสมัยนั้น นอกจากนี้มีหน้าที่ในส่วนงานบริหารแล้ว บุชชุกยังได้เคยร่วมกับเจ้าหน้าที่ธนาคารชาติหน่วยอื่นๆ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการควบคุมกิจการของธนาคารต่างประเทศที่เป็นคู่สงครามกับประเทศไทยในขณะนั้น เพราะรัฐบาลไทยได้เข้ายึดและตรวจสอบทรัพย์สินของประเทศต่างๆ ที่มีอยู่ในประเทศไทยจากประเทศคู่สงครามที่ไทยประกาศด้วยก็คือเปิดสำนักงานตรวจสอบบัญชี³

นอกจากเป็นความตั้งใจส่วนตัวแล้ว ปัญหาอีกประการหนึ่ง ที่ทำให้บุชชุกตัดสินใจลาออกจากระบบราชการที่ธนาคารชาติในขณะนั้น ก็คือ

"ตอนออกจากธนาคารแห่งประเทศไทยตอนนั้น มันเป็นเรื่องเกี่ยวกับแนวความคิดในการบริหารงานทางด้านบุคคลของธนาคารแห่งประเทศไทย คือเห็นว่าแนวการบริหารงานในด้านบุคคลมีลักษณะ เป็นเรื่องบุชชุกโลกนะมากไป เลยเห็นว่าการบริหารงานแบบนี้จะเห็นจะอยู่ด้วยกันไม่ได้ ที่แรกก็คิดที่จะฝากเนื้อฝากตัวไว้กับธนาคารแห่งประเทศไทย เพราะว่า เป็นจุดเริ่มต้นของงานใหม่ของประเทศตั้งหน้าตั้งตากันไว้ตั้ง

1 หนังสือบางเล่มเขียนไว้ว่า บุชชุกได้งานทำที่สำนักงานธนาคารชาติขณะที่กำลังอยู่ในชั้นปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2 คือธนาคารแห่งประเทศไทย (The Bank of Thailand) ในปัจจุบัน เหตุการณ์เมื่อ พ.ศ. 2486 ในขณะนั้นมีนายเล็ง ศรีสมวงศ์ เป็นผู้อำนวยการธนาคาร

3 "อภิวัฒน์" (นามปากกา), ชีวิต ผลงาน และแนวความคิดของบุชชุกโรจนเสถียร, หน้า 30 และใน บุชชุกโรจนเสถียร "มองเศรษฐกิจไทย" รายการคุยกับนายบุชชุกโรจนเสถียร จัดโดยคณะผู้แทนพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทย, 11 มิถุนายน 2524.

แต่เป็นสำนักงานธนาคารชาติคิดว่าเราจะใช้ความรู้สติปัญญา ช่วยกันสร้างกลไกที่จะใช้ควบคุมการเงินของบ้านเมืองให้มั่นคง ให้มันมีประสิทธิภาพเสร็จแล้วมาเจอระบบการบริหารพนักงานไม่เข้าท่า ก็เลยลากันไปเลย"¹

ในการมาจัดตั้งสำนักงานรับตรวจสอบบัญชีเป็นของตนเองภายใต้ชื่อสำนักงานบัญชีกิจ² (Bunchikij-BUCO) ลูกค้าส่วนใหญ่ซึ่งมักเป็นลูกค้าด้านการบัญชีและหนึ่งในบรรดาลูกค้าทั้งหลายก็คือนายชิน โสภณพนิช ซึ่งในระยะเวลาดังกล่าวกลายเป็นหนึ่งในคณะกรรมการบริหารและผู้จัดการธนาคารกรุงเทพจำกัด บัญชูล่าว่า

"ธนาคารกรุงเทพ ขณะนั้นเป็นเพียงธนาคารท้องถิ่นเล็กๆ มีลูกจ้างเพียงไม่กี่คนมีฐานะเกือบอยู่ในขั้นล้มละลาย คุณชินได้ชวนผมให้เข้าศึกษาปัญหาของธนาคาร และให้ผมเสนอความเห็นการแก้ไขปัญหาของธนาคารขณะนั้น"³

ในการเข้าไปตรวจสอบบัญชีของธนาคารกรุงเทพ ในระยะแรกนั้น บัญชูล่าได้แสดงฝีมือ และได้รับความไว้วางใจจากบรรดาผู้บริหารระดับสูงของธนาคารมาก นอกจากนั้น บัญชูล่าได้เสนอการจัดระบบการบริหารธนาคารกรุงเทพ ในทางสมัยใหม่เพิ่มขึ้นตามหลักการบริหารตามที่รำเรียนมา จนนายชิน โสภณพนิชได้ชักชวนให้เข้ามาเป็น ฝ่ายบริหารธนาคาร⁴ และบัญชูล่าได้ตกลงร่วมงานด้วย ซึ่งจากการศึกษาของ

1 เรื่องเดียวกัน, หน้า 32.

2 สำนักงานตรวจบัญชีแห่งแรกของบัญชูล่าตั้งอยู่ที่โรงพิมพ์ศิรินคร ตลาดน้อย ถนนเจริญกรุง กทม. ต่อมาเมื่อกิจการเจริญขึ้น จึงได้ขยายมาตั้งสำนักงานมาอยู่ที่สี่แยกราชวงศ์ กทม. ปัจจุบันตั้งอยู่ที่อาคารวานิช ชั้น 11 ถ.เพชรบุรี พญาไท กทม.

3 Yos Santasombat, Ibid, P. 156.

4 ธนาคารกรุงเทพจำกัด, "ก่อนจะถึง...วันนี้ ธนาคารกรุงเทพจำกัด", หนังสืออนุสรณ์ในโอกาสเปิดอาคารสำนักงานใหญ่ ธนาคารกรุงเทพจำกัด, เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2524, หน้า 45.

พรณี บัวเล็ก¹ ในเรื่องตระกูลโสภณพณิชกับกิจการธนาคารกรุงเทพนั้น พบว่า การที่บุญชูได้เข้าร่วมงานกับธนาคารนั้น นับว่ามีคุณประโยชน์ต่อการวางรากฐานในการจัดระบบงานและ เข้าไปมีความสัมพันธ์กับกลุ่มการเมืองในระยะต่อมาของธนาคาร

การที่บุญชูเข้าร่วมงานในธนาคารระยะนั้น เพราะเจ้าของกิจการธนาคารคือนายชิน โสภณพณิชประสบปัญหาทางการเมืองกับรัฐบาลของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์² ขนาดต้องหลบไปอาศัยอยู่ในฮ่องกง ทำให้บทบาทความรับผิดชอบต่อธนาคารของบุญชูมีมากขึ้นบุญชูได้ดำเนินนโยบายการปรับปรุงธนาคารภายใต้ความคิดที่ว่า

"...banking industry นั้นผูกพันที่จะต้องเดินไปกับภาวะการณ์ต่างๆ เราจะต้องทำความเข้าใจอย่างมีความรู้ คือทำตัวให้ทันกับเหตุการณ์ต่างๆ อยู่ตลอดเวลาต้อง Study ...นับเป็นจุดเปลี่ยน concept ของ banking industry ใหม่ แต่เดิมเขาว่าเหมือนโรงรับจำนำ คือนั่งอยู่กับที่...ไม่ได้ออกไปสัมผัสกับภาวะต่างๆ เราก็เป็น concept ที่เราต้องการปลุกฝังขึ้นใหม่ ที่จริงแต่ก่อนนั้นเขาก็ถือว่าไม่ถูกเรื่องที่ bank จะเข้าไปยุ่งวาย ออกไปโฆษณา ไปทำอะไร เขาไม่ให้ทำทั้งนั้น เราไปแหวกวงเขาหมด ...bank เดียวนี้ควรจะมีลักษณะเป็นผู้วิ่งออกไปหาตลาด คือไปบริการ ไปขายจะต้องออกไป ไม่ใช่ นั่งอยู่กับที่..."³

1 พรณี บัวเล็ก, "การเติบโต และการพัฒนาการของนายทุนธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย (2475 - 2516)" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528), หน้า 160.

2 เรื่องเดียวกัน, หน้า 256.

3 ธนาคารกรุงเทพจำกัด, "ก่อนจะถึง...วันนี้ ธนาคารกรุงเทพจำกัด", หน้า 81.

พล สิริธำนาย ได้กล่าวถึงการดำเนินงานของธนาคารกรุงเทพจำกัด
ในขณะนี้ ว่า

"...คุณบุญชูต้องการให้ทำ modern managment system...ต้องการ
information ต่างๆ ทั้ง economic information...credit information
banking ต้องวิจัย project ทำ feasibility study ทำไปเรื่อยๆ ทำให้
image ของ bank เป็น international bank คือ เป็นแบงค์ที่มีความรู้ อันนี้
สำคัญมาก เราตั้ง image ทำ publication ขึ้นมาว่าเรามีความรู้..."¹

ฐานะความมั่นคง และการเจริญเติบโตของธนาคารกรุงเทพ ในยุคการ
บริหารของบุญชูดังกล่าวนี้ สามารถดูได้จากการที่ธนาคารสามารถทำการเพิ่มทุน
ของธนาคารเป็นระยะๆ อย่างก้าวหน้า มั่นคง และเพิ่มจำนวนมากขึ้น

โดยธนาคารได้ทำการเพิ่มทุนขึ้นเรื่อยๆ ดังนี้²

ใน พ.ศ. 2507	เพิ่มทุนเป็น	100	ล้านบาท
ใน พ.ศ. 2508	เพิ่มทุนเป็น	200	ล้านบาท
ใน พ.ศ. 2511	เพิ่มทุนเป็น	400	ล้านบาท
ใน พ.ศ. 2514	เพิ่มทุนเป็น	500	ล้านบาท
ใน พ.ศ. 2516	เพิ่มทุนเป็น	700	ล้านบาท

ส่วนฐานะของ บุญชูในธนาคาร นอกจากจะทำหน้าที่รับผิดชอบการบริหาร
ธนาคารแล้ว บุญชูเองยังได้รับความไว้วางใจจากตระกูลโสภณพนิช ให้เป็นผู้หนึ่งที่ได้
เข้าไปมีฐานะเป็นผู้ถือหุ้นของธนาคารกรุงเทพ ซึ่งจากการตรวจสอบของกระทรวง

1 เรื่องเดียวกัน, หน้า 81 (จากการสัมภาษณ์ พล สิริธำนาย เมื่อ
วันที่ 14 ตุลาคม 2523)

2 เรื่องเดียวกัน, หน้า 196-200.

พาณิชย์นั้น ปรากฏหลักฐานการเข้าถือหุ้นในธนาคารของบุญชูจากการศึกษาของ พรรณ บัวเล็ก จนกระทั่งถึงปี พ.ศ.2516 ดังนี้¹

ก. รายชื่อผู้ถือหุ้นของบริษัทกรุงเทพธนาคารจำกัด ที่เข้าร่วมประชุมสามัญ ครั้งที่ 4/2514 วันอังคารที่ 30 มีนาคม 2514 ด้วยทุนจดทะเบียน 100,000,000 บาท แบ่งออกเป็น 1,000,000 หุ้น มีดังนี้คือ

รายชื่อ	จำนวนหุ้น
1. ธนาคารกรุงเทพจำกัด	200,000
2. เพ็รส์ท์ เนชั่นแนล ซิตีส์ โอเวอร์ซีส์ อินเวสต์मेंท์ คอร์ปอเรชั่น	499,990
3. นายชิน โสภณพนิช	4,000
4. <u>นายบุญชู โรจนเสถียร</u>	20,000
5. นายประยูร วิทยุรัตน์	400
6. นายชาติรี โสภณพนิช	4,000
7. นางสาวนิษฐา ทวีการ	2,080
8. นายแสง สุขะนินทร์	14,000
9. นายณรงค์ สุทธิกุลพานิช	6,000
10. นางมาลี พนพิศาล	400
11. บริษัทพัฒนาโสภณพนิชจำกัด	10,000
12. บริษัทบางกอกคอมมอดิตีส์ทรัสต์จำกัด	20,000
13. นางเฟรดเดอริค เอ.รอส	2
14. บริษัทชาติรีโสภณจำกัด	8,000
15. บริษัท ซีอาร์ อินเวสเมนต์จำกัด	36,000
รวม	824,992

¹ ปี พศ.2516-2517 บทบาทของบุญชูเริ่มจะก้าวเข้าสู่วงการการเมืองมากขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2517 ได้ลาออกจากธนาคารร่วมก่อตั้งพรรคกิจสังคมกับ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช _____.

ข. รายชื่อผู้ถือหุ้นในการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ 1/2516 เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2516 เพื่อทำการเพิ่มทุนจาก 500 ล้านบาท เป็น 700 ล้านบาท โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 94 รายถือหุ้นทั้งหมด 3,766,503 หุ้น ดังรายชื่อผู้ถือหุ้นที่สำคัญมีดังนี้¹

รายชื่อ	จำนวนหุ้น
1. กระทรวงการคลัง โดยนายเสริม วิณิชชัยกุล	672,338
2. พลเอกประภาส จารุเสถียร	269,162
3. นายชิน โสภณพนิช	1,175,541
4. นายชาติรี โสภณพนิช	307,974
5. นายชาญ โสภณพนิช	10,774
6. นายวีระ รมยะรูป	173,939
7. นายปิยะ ศิวาธร	276,349
8. นายณรงค์ สุธสิกุลพานิช	95,738
9. นายธีระ อานันโทไทย	68,781
10. นายชัยรัตน์ คำนาวง	67,814
11. นายชัชิต แซ่เจียง	72,063
12. นายระเบียบ พงษ์น่วมกุล	59,488
13. <u>นายบุญชู วิจารณ์เสถียร</u>	<u>44,286</u>
14. นายนาชัย นาชัยศิริ	45,973
15. นายกาญจน์ ตังหัตสวาสดี (ร้านทองตั้งเฮง 1960)	40,742
16. นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์	33,519
รวม	3,414,481

¹ กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์, รายชื่อผู้ถือหุ้นของบริษัทธนาคารกรุงเทพจำกัด เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2516, เรื่องเดียวกัน, หน้า 260.

จะเห็นได้ว่า แนวความคิดในการดำเนินงานธนาคารของบุญชู ที่ต้องปรับปรุงธนาคารเข้าสู่ระบบที่ทันสมัยให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ ในระยะนั้น การใช้การศึกษาในเรื่องต่างๆ อย่างจริงจังให้เป็นธนาคารแห่งความรู้¹ นี้เองทำให้ธนาคารกรุงเทพจำกัด ในระยะต่อมาสามารถที่จะมีฐานะมั่นคงและนับแต่นั้นธนาคารกรุงเทพ ได้เจริญเติบโตก้าวหน้าเรื่อยมา ภายใต้การบริหารงานของบุญชูที่ได้เข้าขั้นสู่ตำแหน่งสูงสุดของธนาคาร คือ กรรมการผู้จัดการใหญ่² จนกระทั่งบุญชูได้ลาออกมาเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เมื่อปี พ.ศ. 2518 ภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี มรว.คึกฤทธิ์ ปราโมช และย้อนกลับมาเป็นผู้จัดการใหญ่ธนาคารอีกครั้ง เมื่อปี 2520 จนกระทั่งลาออกไปรับตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีฝ่าย

1 อาทิเช่น โครงการธนาคารหมู่บ้านคู่มือเมือง ซึ่งมุ่งรับนักศึกษาปีสุดท้าย และนักศึกษาที่กลับจากต่างประเทศในระหว่างปิดเทอม ได้เข้ามาร่วมโครงการกับธนาคารโดยมีอบรมเรื่องต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ประกอบกับการที่บุญชูได้ผู้ร่วมงานที่มีฝีมือมาร่วมด้วย เช่น พอล สิทธิอำนาจ, สังเวียร มีเผ่าพงษ์ เป็นต้น

2 บทบาทของบุญชู ในธนาคารกรุงเทพจำกัด มีดังนี้

- พ.ศ. 2496 ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองตรวจสอบ
- พ.ศ. 2497 ได้รับแต่งตั้งเป็นสมุหบัญชี
- พ.ศ. 2498 เลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้จัดการธนาคาร
- พ.ศ. 2499 ถูกเลือกเป็นกรรมการธนาคาร และผู้ช่วยผู้จัดการธนาคาร
- 2499-2504 ในระหว่างได้รับรักษาการผู้บริหารระดับสูงสุดของธนาคาร ระหว่างที่นายชิน โสภณพนิช ลี้ภัยทางการเมืองไปฮ่องกง
- พ.ศ. 2506 กรรมการรองผู้จัดการใหญ่
- พ.ศ. 2520 กรรมการผู้จัดการใหญ่

เศรษฐกิจ ภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ในคณะรัฐมนตรีชุดที่ 1 (12 มีนาคม 2523 - 22 มกราคม 2524) อีกครั้งหนึ่ง และได้ลาออกจากการร่วมรัฐบาลชุดนี้ เนื่องจากปัญหากรณีวิกฤตเทเลกซ์น้ำมัน¹ ต่อมาบุญชูได้เข้าไปมีบทบาทเป็นประธานกรรมการธนาคารนครหลวงไทยในช่วงปี พ.ศ. 2525 และได้เกิดปัญหากับ กลุ่มผู้บริหารธนาคารในปัญหาการแก้ไขการบริหารธนาคาร จึงลาออกอีกครั้งหนึ่ง จนกระทั่งมาตั้งพรรคการเมืองชื่อ กิจประชาคม (Community Action Party - CAP) และส่งสมาชิกพรรคลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นผู้แทนราษฎรเมื่อ 27 กรกฎาคม 2529 และตัวบุญชูเองก็ได้รับการเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งนี้อยู่ในเขตจังหวัดนครสวรรค์ พร้อมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคกิจประชาคมอีก 16 คนจากจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ

4. คณะผู้ร่วมงานของบุญชู โรจนเสถียร

การทำงานทางด้านธุรกิจและด้านการเมืองของบุญชู เป็นจุดเด่นทางด้านการนำเสนอความคิด และแนวทางในการแก้ไขปัญหาของสังคม และบ้านเมือง อีกประการหนึ่งก็คือ การที่บุญชูมีคณะทำงาน และผู้ร่วมงานที่เป็นฝ่ายจัดเตรียมร่างเอกสาร การจัดเตรียมประเด็นการนำเสนอ การมีคณะร่วมศึกษาวิจัยดำเนินการค้นคว้าสาเหตุ และผลของปัญหานี้ เป็นประเด็นที่บุญชูสนใจ รวมทั้งในขั้นสุดท้าย ก็คือการนำเสนอสู่สาธารณชน เพื่อเป็นการเผยแพร่และกระจายความคิดนั้นๆ ของบุญชูส่วนกว้าง ทั้งในด้านวงการเมือง วงการธุรกิจ และประชาชนทั่วไป คณะผู้ร่วมงานของบุญชูเหล่านี้ มีบุคคลที่น่าสนใจจากหลายวงการ และสาขาอาชีพ ซึ่งก็มีบุคคลบางท่านที่ปัจจุบันยังร่วมงานกันอยู่ บุคคลเหล่านี้เท่าที่สมควรจะนำมาศึกษาได้แก่

 1 ปัญหาเรื่องการสั่งซื้อน้ำมันเข้ามาครั้งเพื่อจำหน่ายในประเทศไทยจากประเทศกลุ่ม OPEC ในกลุ่มประเทศอาหรับ ซึ่งขณะนั้นราคาน้ำมันแพงมากการสั่งซื้อจะต้องมีสิ่งล่วงหน้าและมักจะต้องผ่านนายหน้า _____.

1. นายยอดธง ทับทิวไม้
2. นายทวีป วรดิลก
3. นายพอล สิทธิอำนาจ
4. นายสุธี นพคุณ
5. นายสังเวียร มีเผ่าพงษ์
6. นายสนธิ ลิ้มทองกุล

4.1 ยอดธง ทับทิวไม้¹ : นักคิด นักเขียนแนวทางสังคมนิยมที่เป็นที่รู้จักกันดีในวงการการเมืองและวงการนักเขียนของประเทศไทย มีบทบาทในการเสนอความคิด แนวทางด้านเศรษฐกิจสังคมนิยม การสหกรณ์ให้แก่บุญชู รวมทั้งเป็นที่ปรึกษา ร่วมถกเถียงกันค้ำก้นในประเด็นแนวคิดเหล่านี้ โดยบุญชูได้กล่าวถึงยอดธง ทับทิวไม้ ในตอนหนึ่งไว้ว่า

"คุณยอดธง นั้นผมติดตามงานของแกมานานแล้ว ด้านการขีดเขียนแนวความคิดสังคมนิยมของคุณยอดธง เป็นแนวทางหนึ่งที่ผมเอามาใช้ในการทำงานเพราะว่าคุณยอดธงมีความชำนาญในการต่อสู้กับการขีดขวางหรือการขัดแย้งต่างๆ ของฝ่ายตรงข้ามในการเผยแพร่แนวความคิดนี้แล้วก็เห็นว่าเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้เข้าใจว่าการเคลื่อนไหวของฝ่ายสังคมนิยมนั้นจะมีจุดบกพร่องตรงไหน และไม่สอดคล้องกับความ เป็นไปของสังคมหรือความเชื่อถือของวัฒนธรรมของเราในกรณีใดบ้าง เราได้มีโอกาสที่ได้แยกแยะในแนวความคิดต่างๆ เหล่านี้" ²

¹ มีชื่อเดิมว่า นายวัชระ เวทยธีรางค์ ต่อมาภายหลังเหตุการณ์ทางการเมืองเมื่อ 14 ตุลาคม 2516 ได้เขียนบทความต่างๆ ในนามปากกา ยอดธง ทับทิวไม้ ในหนังสือและวารสารต่างๆ ภายหลังได้เปลี่ยนมาเป็นชื่อจริงจนถึงปัจจุบัน

² สัมภาษณ์ บุญชู โรจนเสถียร, 21 ตุลาคม 2529.

"ผมได้ใช้คุณยอดธงในหลายกรณี แล้วก็หลายต่อหลายกรณีก็เป็นเรื่องของ การนำเอาปัญหาที่เป็นอุปสรรคสำคัญของความเข้าใจแนวทางสังคมนิยม"¹

จะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุญชูและยอดธงนั้นเป็นไปในเรื่องการ ชี้แจงและการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองและเศรษฐกิจ แนวทาง สังคมนิยม ซึ่งบุญชูเห็นว่า

"แนวทางสังคมนิมนั้นไม่ใช่แนวทางของคอมมิวนิสต์มันเป็นแนวทางอีกแนว ทางหนึ่ง ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีการที่จะแจกจ่ายโภคทรัพย์ให้เป็นธรรมเป็นวิธีการ ที่ดำเนินไปได้โดยใช้ระบบทุนนิยมเข้าช่วย"²

ความสนใจในการศึกษาหาความรู้ทางเศรษฐกิจ และการเมือง แนวทาง สังคมนิมนั้น บุญชูเองก็ยอมรับว่า นอกจากจะปรึกษากับยอดธงแล้ว ยังมีบุคคลอื่นๆ อีกโดยบุญชู กล่าวว่

"ความคิดของผมต่อเรื่องนี้มันมีอะไรที่ต้องทำความเข้าใจให้ชัดแจ้ง โดย เอากลุ่มพวกที่ได้เผชิญปัญหานี้ เอามาคุยกัน แล้วก็แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเป็นระยะๆ ซึ่งนอกจากคุณยอดธงแล้วก็ยังมีคนอื่นอีกนะฮะ เราก็คูญกับเค้าอยู่เรื่อยๆ"³

บทบาทของยอดธง ทับทิวไม้ นอกจากจะเป็นหนึ่งในบุคคลที่ร่วมถ่ายทอด แลกเปลี่ยนความคิดทางสังคมนิยมกับบุญชู แล้ว บทบาทโดยส่วนตัวของยอดธงนั้น มัก จะเป็นไปในแนวทางการเข้าร่วมกลุ่มการเมือง ที่นำเอาแนวคิดของตนไปใช้อยู่ด้วย

1 เรื่องเดียวกัน .

2 เรื่องเดียวกัน .

3 เรื่องเดียวกัน .

ดังเช่น การเข้าร่วมกลุ่มของ "กลุ่มทหารประชาธิปไตย"¹ ในฐานะ "บุคคลฝ่ายพลเรือนที่มีความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับกลุ่มดังกล่าว"

ในปัจจุบันนี้โดยตรง หับทิวไม้ ร่วมงานทางการเมืองกับบุญชู โรจนเสถียร อย่างใกล้ชิดและเปิดเผยมากขึ้นกว่าแต่ก่อน โดยเข้าร่วมในการเป็นบุคคลหนึ่งในการก่อตั้งพรรคกิจประชาคม (Community Action Party - CAP) และร่วมรณรงค์ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ 27 กรกฎาคม 2529 รวมทั้งเป็นนักคิดนักวิชาการประจำพรรคกิจประชาคม ที่นำเสนอแนวคิด การเขียนบทความ และการอภิปรายในวงกว้างในวงการต่างๆ ในฐานะตัวแทนจากพรรคกิจประชาคม ดังจะเห็นจากบทความเรื่องเกี่ยวกับกรณี "โครงการ 4 เมษายน"² อันเป็นการแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารงานของรัฐบาลในการแก้ปัญหา บริษัทเงินทุนและทรัสต์ที่มีปัญหาทางการเงินในปี พ.ศ. 2529 จนกระทั่งรัฐบาลต้องเข้าไปรับภาระในโครงการของรัฐชุดปัจจุบัน โดยแสดงความคิดเห็นผ่านทางวารสารสู่อานาคต ในช่วงตุลาคม-พฤศจิกายน 2529 และได้เสนอบทความความเห็นในเรื่อง, ประเด็นและปัญหาต่างๆ ของสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันในวาระและโอกาสต่างๆ กันจนกระทั่งปัจจุบัน

1 ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ยังเติร์กกับทหารประชาธิปไตย : การวิเคราะห์ขบวนการทหารในการเมืองไทย (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2525), หน้า 163-164 ซึ่งจากการศึกษาของชัยอนันต์ พบว่าแนวคิดของกลุ่มทหารประชาธิปไตยนั้นมีหลายส่วนที่เป็นแนวคิดจากแนวทางสังคมนิยม

2 ยอดธง หับทิวไม้, "ปัญหาและแนวทางแก้ไขสถาบันการเงิน," สู่อานาคต (พฤศจิกายน 2529), หน้า 33-38 และ ยอดธง หับทิวไม้, "เกษตรกรกลุ่มใหม่จากธนาคารชาติและกระทรวงการคลัง กับวิธีการทำนาบนหลังนายทุนสถาบันการเงิน," สู่อานาคต (ตุลาคม-พฤศจิกายน 2529), หน้า 20-24.

4.2 ทวีป วรดิลก

ทวีป วรดิลก นักเขียนและนักกฎหมาย เป็นที่รู้จักกันในนามปากกา "ทวีปวร, กฤษณ์ วรางกูร และเทอด ประชาธรรม" และนามปากกาอื่นๆ อีกมาก ในการเขียนหนังสือในโอกาสต่างๆ กัน ทวีปเป็นผู้หนึ่งที่ได้เข้าร่วมงานการเมืองกับ บุษ ในการทำงานและการนำเสนอความคิดเห็นในแนวของบุษต่อประชาชนในวงกว้าง

ตามประวัติของทวีปนั้น เขามีประสบการณ์ชีวิตที่ค่อนข้างลำบากในวัยเด็ก ร่วมกับพี่ชาย (สุวัฒน์ วรดิลก หรือรพีพร นักเขียนซึ่งโด่งดังมากในปัจจุบัน) จาก การที่บิดารับราชการและต้องย้ายหลายจังหวัด โดยเฉพาะทางพื้นที่ภาคใต้ ชีวิตการ ศึกษาของทวีป จึงวนเวียนอยู่ในพื้นที่ต่างจังหวัดโดยเฉพาะในช่วง เริ่มต้นการศึกษา และทำให้ทวีปเริ่มอ่านหนังสือมากขึ้น¹

การศึกษาของทวีปเริ่มขึ้นอย่างจริงจัง เมื่อได้มาเรียนต่อชั้นประถม 3 ที่ โรงเรียนพร้อมมูลวิทยา กรุงเทพฯ และศึกษาต่อในชั้นมัธยม 1-ม.6 ที่โรงเรียนวัด สโสมสรและโรงเรียนวัดเบญจมบพิตรตามลำดับ จึงสมัครเข้าศึกษาต่อที่เตรียมธรรม- ศาสตร์และการเมืองจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2492 ขณะที่เรียนภาควิชานิติศาสตร์ ชั้นปี ที่ 2 ทวีปได้รับเลือกเป็นบรรณาธิการของสโสมสรนักรศึกษามีหน้าที่จัดวารสารธรรมจักร ซึ่งต่อมามีผลให้เขาถูกลบชื่อออกจากมหาวิทยาลัยในปี พ.ศ. 2494 ในข้อหาอุบายให้ นักศึกษากระด้างกระเดื่องต่ออาจารย์ ประกอบกับเขามีฐานะ เป็นรองประธานคณะกรรมการสันติภาพฝ่ายนักศึกษาด้วย² จอมพล ป.พิบูลสงคราม ขณะนั้นดำรงตำแหน่ง อธิการบดีมหาวิทยาลัยด้วยจึงไม่ต้องการให้ทวีป ปรากฏชื่อในฐานะนักศึกษาอีกต่อไป³

1 ผู้สนใจศึกษาโดยละเอียดในประวัติของ ทวีป วรดิลก ใน "รพีพร 60+3," ถนนหนังสือ 12 (มิถุนายน 2528), หน้า 17-18.

2 ผู้สนใจโปรดดูรายละเอียดใน วิวัฒน์ คติธรรมนิธย์, "กบฏสันติภาพ" (มิถุนายน 2528), หน้า 5-34.

3 เรื่องเดียวกัน, หน้า 30

หากจะมองความสัมพันธ์ระหว่างทวีกับบุญชู ให้ชัดเจนอีกประการหนึ่งก็คือ ความสัมพันธ์กันในงานนักคิด นักเขียนที่เป็นที่รู้จักกันในวงกว้าง และทวีปนั้นมีพี่ชายอีกคนหนึ่งที่เป็นนักเขียนชื่อดังเช่นกัน คือ สุวัฒน์ วรดิลก หรือในนามปากกาอันโด่งดังว่า "รพีพร, ตาพร, ซึ่งในบรรดานามปากกาเหล่านี้ ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับบุญชูก็คือนามปากกา "ตาพร"¹

ภายใต้นามปากกา "ตาพร" นี้ ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ โดยเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่า² คือบุญชู โรจนเสถียร เพราะมีรูปร่างนาสวมหมวกไว้หนวด ใบหน้าเป็นสัญลักษณ์คล้ายกับบุญชู โดย "ตาพร" ได้ถูกนำมาใช้ในการเป็นตัวแทนนำเสนอความคิดเห็นทางการเมือง การเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองผ่านทางข่าวเศรษฐกิจ หน้า 9 ทุกวันอาทิตย์ ตั้งแต่ช่วงมกราคม-พฤษภาคม

1 ขณะที่ทำการศึกษานี้ ผู้ศึกษาไม่สามารถจะยืนยันได้ว่าสุวัฒน์ วรดิลกนั้น ได้เข้าร่วมทีมงานกับบุญชูหรือไม่ และหรือร่วมงานกันตั้งแต่เมื่อใด แต่อย่างไรก็ตาม สุวัฒน์นั้นเคยกล่าวถึงบุญชูในวิทยานิพนธ์การศึกษารวมศาสตร์ว่า

"คุณบุญชู กับคุณประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ ร่วมกันทำโรงพิมพ์และก็เป็นคนพิมพ์รัฐธรรมนูญ โชว์เวียตออกมาเผยแพร่" ใน "กระบี่เพลงสุดท้ายของบุญชู", ผู้จัดการ, 9 (พฤษภาคม 2527), หน้า 24. และโปรดดูประวัติย่อสุวัฒน์ได้ในคอลัมน์ บุคคลวันนี้ ไทยรัฐ (28 มีนาคม 2530), หน้า 4 และจาก "แล้วสุวัฒน์ก็เขียนพิราบเป็นภาคพิเศษของพิราบแดง" วารสารไทยนิกร 30 + (100) (17 กันยายน 2522), หน้า 38-40.

2 คอลัมน์สัตว์ทางการเมืองในหนังสือพิมพ์พูดถึงบุญชูว่า "ต่อไปคงไม่ได้อ่านงานเขียนของตาพรอีกนาน" เพราะบุญชู ได้ประกาศตัวลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 โปรดดู มติชนสุดสัปดาห์ (มิถุนายน 2529), หน้า 8. และ "กิจประชาคม ชมรมนักเขียนแห่งประเทศไทย" ใน มติชนรายวัน (22 พฤษภาคม 2529), หน้า 3.

จริงจัง ในช่วงยุคหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งเป็นยุควรรณกรรมเพื่อชีวิต
เฟื่องฟูมาก โดยเฉพาะงานแปลนวนิยายอินเดียเรื่องคนขี่เสือ¹ ของกวานี่ ภักฎจารย์
กวีเอกชาวอินเดีย

ปัจจุบันนี้ทวีปประกอบอาชีพเป็นนายความและเขียนบทความด้านวิเคราะห์
ข่าวต่างประเทศให้หนังสือพิมพ์มติชน ทั้งรายวันและรายสัปดาห์ จนกระทั่งมีการเลือก
ตั้งทั่วไปในวันที่ 27 กค.2529 ทวีปจึงได้เข้าร่วมงานการเมืองกับบุญชู โรจนเสถียร
ในฐานะรองหัวหน้าพรรคกิจประชาคมจนกระทั่งปัจจุบันซึ่งขณะนั้นทวีปได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"ผมเชื่อว่าเหตุการณ์หลังการเลือกตั้ง รัฐบาลจะเป็นรัฐบาลผสม พรรคกิจ
ประชาคมจะร่วมด้วยในกรณีที่พรรคร่วมรัฐบาลเห็นด้วยกับนโยบายเศรษฐกิจของพรรค
และผมเชื่อว่ามีแต่ นโยบายของพรรคกิจประชาคมเท่านั้น ที่จะสามารถแก้ไขปัญหาทาง
เศรษฐกิจได้ อย่างมีประสิทธิภาพ"²

ทวีปกับบุญชู โรจนเสถียร

บทบาทของทวีป วรดิลกนั้นบุญชูได้กล่าวถึงความช่วยเหลือทางความคิดและ
การปรึกษาหารือในการร่วมงานกันโดยบางส่วนนั้นแนวความคิดของทวีปจะ เน้นหนักไป
ทางสังคมนิยมในแนวทางของยอดธง ทับทิวไม้แต่ขณะเดียวกันก็มุ่งในลักษณะการบังคับ
ใช้กฎหมายในสังคมไทยด้วย บุญชูได้กล่าวถึง ทวีปไว้ว่า

"คุณทวีป วรดิลกเขาก็เคยมีความคิดทางสังคมนิยม...แต่ก็หนักไปทางเกี่ยว
กับปัญหาทางสังคม เกี่ยวกับกฎบัตร กฎหมาย เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ต่างๆ"³

1 ทวีป วรดิลก(แปล), คนขี่เสือ, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์การเวก,
2521).

2 สัมภาษณ์ทวีป วรดิลก, 5 กรกฎาคม 2529.

3 สัมภาษณ์ บุญชู โรจนเสถียร, 21 ตุลาคม 2529

จากการที่ต้องออกจากสถานภาพนักศึกษาตัวเอง ทวีปจึงเบนเข็มชีวิตเข้าสู่เส้นทางของนักหนังสือพิมพ์ในปี พ.ศ. 2496 โดยเริ่มต้นชีวิตนักหนังสือพิมพ์ และนักเขียน จากสยามนิกร, พิมพ์ไทย, สุภาพบุรุษประชามิตร จนกระทั่งมาเป็นหัวหน้ากองบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ "เสียงอ่างทอง" อันโด่งดังในยุคนั้น

งานเขียนในบทบรรณาธิการของทวีปในช่วงนั้น ได้รับการยอมรับและโดดเด่นมากจนต่อมาเมื่อเกิดกรณีการจับกุมบุคคลต่างๆ ในข้อหามีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์และบ่อนทำลายเสถียรภาพของรัฐบาลในยุคนั้นของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรีในปี พ.ศ. 2503 ทวีปก็เป็นบุคคลหนึ่งที่ถูกจับกุม ซึ่งจากการถูกจับกุมในข้อหาทางการเมืองเช่นนี้เอง ทวีปจึงได้เริ่มบทบาทในฐานะนักคิด นักแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างจริงจัง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503

ขณะที่ทวีปถูกไล่ออกจากมหาวิทยาลัยเมื่อ พ.ศ. 2496 นั้นเขากำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 ซึ่งมีหลักสูตรให้เรียน 8 วิชา ปรากฏว่าขณะนั้นทวีปสอบได้แล้ว 7 วิชา จึงเหลืออีกเพียง 1 วิชา ดังนั้นเมื่อทวีปถูกจำขังที่ลาดยาวในข้อหามีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ในปี พ.ศ. 2503 เขาก็ใช้เวลาว่างนำเอาตำรากฎหมายมาทบทวนใหม่เพื่อเตรียมตัวสอบเนติบัณฑิต เมื่อเปิดการสอบขึ้น ผลปรากฏว่าทวีปสามารถสอบเนติบัณฑิตได้ ในขณะที่ติดคุกนั่นเอง แต่สภาพแวดล้อมภายในคุกเพียงระยะเวลา 10 เดือนทำให้ทวีปป่วยเป็นวัณโรคและได้รับการประกันตัวออกมารักษาร่างกายภายหลังจากที่เขาสามารถสอบเป็นเนติบัณฑิตได้

ปี พ.ศ. 2506 ทวีปจึงเริ่มอาชีพด้านกฎหมายที่สำนักงานนายความมารุต บุณนาค เป็นแห่งแรกและได้ย้ายมาดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายกฎหมายของธนาคารไทยพัฒนา (ธนาคารมหานครในปัจจุบัน) จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2517 ทวีปได้ลาออกไปอยู่ประเทศอังกฤษกับน้องสาวและน้องชาย¹ และกลับมาทำงานเขียน แปลหนังสืออย่าง

1 เรื่องเดียวกัน, หน้า 18.

พ.ศ. 2529 โดยฉบับประจำวันอาทิตย์ที่ 4 พฤษภาคม 2529 ในหัวข้อ "ซินโกลเล ต่อไปต้องเจอดีแน่" เป็นฉบับสุดท้ายภายหลังเหตุการณ์ที่รัฐบาลประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 1 พฤษภาคม 2529 และกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปทั่วประเทศ ในวันที่ 27 กรกฎาคม 2529

บทบาทของ "ตาพร" ในการเป็นตัวแทนทางความคิดของบุญชูทางหนึ่งนั้น ปรากฏขึ้นภายหลังจากบุญชูได้ลาออกจากการร่วมรัฐบาลในตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี ในการควบคุมการบริหารเศรษฐกิจของประเทศในช่วงปี 2523-2524 ภายใต้อำนาจของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ โดยเนื้อหาของบทความที่นำมาเสนอผ่านทาง "ตาพร" ทางหน้าหนังสือพิมพ์นั้น ก็เป็นประเด็นที่บุญชูได้เคยเสนอถึงแนวความคิด และแนวทางแก้ไขปัญหาของตนอยู่ตลอดมา เช่น เรื่องปัญหาน้ำมัน ปัญหาการคมนาคม การขนส่ง ทางน้ำ ปัญหาชาวนา ปัญหาเกษตรกร เป็นต้น

บทบาทของทวีป¹ ในปัจจุบันนี้มีความสัมพันธ์กับบุญชูในทางการเมืองที่เด่นชัดมาก โดยดำรงตำแหน่งรองหัวหน้าพรรคกิจประชาคม ภายใต้อำนาจของหัวหน้าพรรคชื่อบุญชู โรจน์เสถียร

4.3 พอล สิทธิอำนาย (Paul Sithi-Amnuai)

พอล สิทธิอำนายเป็นบุคคลหนึ่งในบรรดาผู้ร่วมงานของบุญชู ซึ่งบุญชูกล่าวถึงมากที่สุดและได้ให้ความชื่นชมต่อผู้ร่วมงานคนนี้มาก พอลนั้นเป็นชาวไทยเกิด

¹ ดูคำสัมภาษณ์แนวทางการเมืองของทวีปใน "สัมภาษณ์ทวีป วรดิกล, รองหัวหน้าพรรคกิจประชาคม" สยามใหม่ 133 (กรกฎาคม 2529), หน้า 60-62 และ ไทยรัฐ (28 มีนาคม 2530), หน้า 2.

ในปีนึ่ง¹ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านวิทยาศาสตร์จากมหาวิทยาลัยโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น และเดินทางไปศึกษาด้านเศรษฐศาสตร์จากสถาบัน London School of Economics: LSE อันมีชื่อเสียงจนจบการศึกษาในระดับเกียรตินิยมในปี 2501 และนับเป็นนักเรียนชาวต่างประเทศคนแรกที่ได้รับเกียรติเลือกเป็น ประธานสหพันธ์ นักศึกษามหาวิทยาลัยอังกฤษ และต่อมาในปี 2513 ได้สำเร็จการศึกษาด้านการบริหารธุรกิจจาก Harvard Graduate School of Business Administration ในระดับการศึกษาชั้นเกียรตินิยมเช่นกัน ความสามารถในการศึกษานี้ส่งผลให้ พอลได้รับเชิญเป็นอาจารย์พิเศษอบรมสั่งสอนนักศึกษาในสถาบันการศึกษาชั้นนำหลาย แห่งในต่างประเทศอยู่บ่อยครั้ง เช่น ได้รับเชิญเป็นคณาจารย์คณะ Triangular Fellowship Program ของ U.N. Head Quaters ในปี 2505 เป็นต้น

พอล เข้าเริ่มงานในประเทศไทย ที่ธนาคารกรุงเทพจำกัด เมื่อปี พ.ศ. 2502 ในตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายสำรวจและสถิติ และได้ดำรงตำแหน่งหน้าที่การงานจนถึง ตำแหน่งสุดท้ายในธนาคารนี้คือตำแหน่ง "ผู้อำนวยการคณะกรรมการบริหาร" ของธนาคาร ในปี พ.ศ. 2518 รวมระยะเวลาการร่วมงานกับธนาคารกรุงเทพจำกัด เป็นระยะเวลา 16 ปี ภายใต้การบริหารงานของบุญชู โรจนเสถียร ในตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ก่อนที่บุญชูจะลาออกไปลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส. จังหวัดชลบุรีในปี 2518 และเข้ารับตำแหน่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ใน สมัยรัฐบาล มรว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ในช่วงระยะเวลาระหว่าง 27 มีนาคม 2518 - 4 เมษายน 2519

¹ บุญชัย ใจเย็น (นามปากกา), ชีวิตมหาเศรษฐี : บุญชู โรจนเสถียร (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิวแมกกาซีน, 2524), หน้า 80-81.

บทบาทของพอล เริ่มเป็นที่รู้จักกันมากขึ้นก็เมื่อได้มาเป็น 1 ในคณะทำงานผู้ร่วมงานกับบุญชูในธนาคารกรุงเทพ จนเป็นที่รู้จักกันทั่วไปในฐานะเป็น "นักทฤษฎี" (A Theorist) และ "พอล-ผู้แนะ" (Paul, The Advisor)¹ ซึ่งพอลได้กล่าวถึงการเข้าร่วมงานกับบุญชูไว้ว่า

"คุณบุญชู ชวนผมมาทำงานที่ธนาคารและผมเป็นผู้ก่อตั้งและสร้างหน่วยงานด้านวิจัยและวางแผน--เป็นคนแรกของธนาคาร เพราะผมเห็นว่าเป็นหัวใจสำคัญของธุรกิจด้านธนาคารที่จำเป็นต้องมี ซึ่งคุณบุญชูก็สนับสนุนผม"²

นอกจากทำงานประจำด้านการเป็นนักบริหารธุรกิจธนาคารแล้ว พอลยังเป็นนักคิดนักเขียนที่มีความสามารถในการมองปัญหา และวิเคราะห์ปัญหาที่สำคัญผู้หนึ่งด้วย ความเป็นนักเขียน นักคิดค้นของพอลนั้น เริ่มตั้งแต่เขายังคงเป็นหนุ่ม และมองปัญหาเหล่านั้นว่าจะ เป็นปัญหาต่อไปของประเทศไทยในเบื้องหน้าต่อไปเช่นในปี พ.ศ. 2510 พอลมองว่า การที่สหรัฐ มีฐานทัพอยู่ในไทยและมีกำลังทหารถึง 36,000 คน นั้นจะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาแน่นอน บทความของเขาเกี่ยวกับปัญหานี้ ปรากฏในนิตยสาร "Life" ฉบับประจำวันที่ 6 October, 1967 ในหัวข้อเรื่อง "Yank, Don't Go Home Yet"³

กล่าวได้ว่า การมองถึงประเด็นปัญหาต่างๆ ของพอลนั้น นับว่าทันสมัยและก้าวหน้ามากในสมัยนั้น มีการนำมาเสนอสู่สาธารณชนด้วยในฐานะที่พอลเป็นนักเขียนบทความของนิตยสาร Life, Economist และ Far Eastern Economic Review ซึ่งต่อมาก็มียอดจำหน่ายในประเทศต่างๆ มากมาย

1 เรื่องเดียวกัน.

2 สันติ ประชาธรรม (นามปากกา), ใน "PSA กลายเป็นตำนานไปแล้ว" วารสารข่าวพิเศษ(อาทิตย์), (ฉบับที่ 123 ธันวาคม 2529), หน้า 28-31.

3 สมิต อาชวนิกกุล, "แยงกี้-อย่าเพิ่งกลับบ้าน" เศรษฐกิจสาร (ตุลาคม 2510) : 27-39.

ความคิดของพอล ต่อสภาพทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ได้รวบรวม อยู่ในหนังสือสำคัญของเขาคือ "Essential Politics, An Asian View on Political and Social System"¹ ซึ่งมีรายละเอียดโดยสรุป คือ

บทที่ 1 What is Good Government กล่าวถึงปรัชญาของการเป็น รัฐบาล รัฐบาลคืออะไร ทำไมต้องมีฝ่ายรัฐบาล รูปแบบของรัฐบาล รูปแบบที่ดีที่สุด ของรัฐบาล ผลดี-ผลเสียของรูปแบบรัฐบาลเหล่านั้น รวมทั้งชี้ให้เห็นถึงรูปแบบของ รัฐบาลที่บกพร่องของรัฐบาลประชาธิปไตย (หน้า 1-14)

บทที่ 2 Democracy and Individual Rights กล่าวถึงสิทธิความเป็นมนุษย์ สิทธิของปัจเจกชน ระบบศาล อำนาจอธิปไตย รวมทั้งเปรียบเทียบระบบ การปกครองและระบบเศรษฐกิจ สังคมนิยม และประชาธิปไตย (หน้า 15-23)

บทที่ 3 What is Nationalism กล่าวถึงลัทธิชาตินิยมคืออะไร สำคัญ อย่างไร รวมถึงการอธิบายถึงอุดมคติของลัทธิชาตินิยม และอธิบายถึงลัทธิชาตินิยม ในประเทศไทย (หน้า 24-37)

บทที่ 4 What is Democracy กล่าวถึงการปกครองระบอบประชาธิปไตยทำไมจึงแตกต่างจากการปกครองรูปแบบอื่นๆ ระบอบเผด็จการในประเทศกำลัง พัฒนา กำเนิดของประเทศประชาธิปไตยสมัยใหม่ ประเทศแม่แบบของประชาธิปไตย 3 แบบ คือ อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส รัฐบาลที่ปกครองโดยอาศัยรัฐธรรมนูญ (Constitutional government) เป็นประชาธิปไตยหรือไม่ และชี้ให้เห็นถึง ผลดี ผลเสียของระบบประชาธิปไตย (หน้า 38-53)

¹ Paul Sithi-Amnuai, Essential Politics, An Asian View on Political and Social System, (Bangkok : Advance Media), 1979.

บทที่ 5 What is Capitalism ซึ่งจะอธิบายถึงความคิดสรุประหว่างระบบเศรษฐกิจและระบบการเมืองสัมพันธ์กันอย่างไร มีที่มาอย่างไรและเมื่อนำทฤษฎีทางเศรษฐกิจทุนนิยมเหล่านั้นมาปฏิบัติ ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางปฏิบัติเช่นไร มีจุดเด่นจุดด้อยอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบระบบเศรษฐกิจทุนนิยมกับสังคมนิยม (Capitalism Versus Socialism) รวมทั้งพิจารณาว่าต่อไป (Future) ระบบนี้จะเป็นอย่างเช่นไร (หน้า 54-66)

บทที่ 6 What is Socialism กล่าวถึง ระบบสังคมนิยมนั้นจริง ๆ แล้ว เป็นทฤษฎีด้านการเมืองจริง หรือเป็นทฤษฎีด้านเศรษฐกิจ แตกต่างจากระบบ, ทฤษฎีอื่น ๆ และโซเวียต บทสรุปบทนี้ พอลได้ตั้งคำถามว่า "โลกทั้งโลกสามารถจะเป็นสังคมนิยมได้หรือไม่" (หน้า 69-77)

บทที่ 7 Principle of Communism กล่าวถึง ชนชั้นผู้ใช้แรงงาน (Proletariat) หรือชนชั้นกรรมาชีพ ชนชั้นกษัตริย์ (Bourgeoisie) ลัทธิแรงงาน การมีความแตกต่างระหว่างสังคมนิยมกับคอมมิวนิสต์ การปฏิบัติสังคมนิยม ลัทธิคอมมิวนิสต์ ผลการที่เปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมนิยมคอมมิวนิสต์ รวมทั้ง พอลได้แสดงความเห็นส่วนตัวของตนในตอนท้ายบท (หน้า 78-104)

บทที่ 8 What is Economic Growth พอลกล่าวถึง การเติบโตทางเศรษฐกิจกับการพัฒนาว่าใช่เป็นสิ่งที่เดียวกันหรือไม่ (Growth and Development) และประเทศต่างๆ จะกระทำการพัฒนาประเทศสำเร็จอย่างไร พอลแสดงความเห็น ว่า บรรยากาศทางการเมืองและสังคมจะมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างไร ซึ่งพอลเห็นว่าการเน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศทางเศรษฐกิจนั้นจะต้องมีการวางแผน (Planning) มีใช้มุ่งเร่งแต่ด้านการเจริญเติบโต (Rapid accelerating growth) (หน้า 105-118)

บทที่ 9 The Role of Trade Unions in a Democratic Society

พอลให้ความสนใจในเรื่องภาคเอกชน และกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองการดำเนินงานที่มีบทบาทในสังคมเหล่านี้มีบทบาทอย่างไร พอลได้เสนอว่าบทบาทของรัฐบาลในสังคมประชาธิปไตยควรจะเป็นอย่างใดในการติดต่อกับกลุ่มเหล่านี้ (หน้า 119-127)

บทที่ 10 What Make a leaders? Three Asian Perspectives

พอลศึกษาถึงผู้นำชาติอาเซียน 3 ประเทศ 3 บุคคลคือ ประเทศไทย: มรว.คึกฤทธิ์ ปราโมช, สิงคโปร์ : ลี กวน ยิว และฟิลิปปินส์ : ประธานาธิบดี มาร์คอส ซึ่งพอลเห็นว่า ปัจจัยใดที่ทำให้บุคคล ทั้ง 3 ก้าวขึ้นสู่การเป็นผู้นำประเทศได้ ในกรณีประเทศไทยพอลเห็นว่าประชาชนส่วนมากต้องการรัฐบาลที่มีผู้นำเข้มแข็ง (Strong leadership) โดยเฉพาะระบบทางการเมืองที่เหมาะสมสำหรับไทยขณะนั้น (2522) ยังคงเป็นระบบประชาธิปไตย และควรมีหลักการพิจารณาประกอบ 3 ประการคือ

1. การมีรัฐบาลฝ่ายพลเรือนเป็นผู้บริหารประเทศ ไม่ใช่เผด็จการทหาร
2. การนำปรัชญาการบริหารจากแนวทางพุทธศาสนามาปรับใช้
3. ต้องมีการปรับปรุงปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมระหว่างชนบท-เมือง คนจนคนรวยโดยรีบด่วน (หน้า 128-141)

บทส่งท้าย : Thailand, A Case History in Constitutional Transition and the Democratic Process บทนี้พอลได้ศึกษาถึงสาเหตุการที่ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญถึง 13 ฉบับ ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เพียงระยะเวลา 47 ปี พอลเห็นว่าเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะการที่ประเทศและนักการเมืองไทยยังคงขาด "อุดมการณ์" (Lack of Ideology) ทางประชาธิปไตยคือ ขาดความรู้สึกนึกคิดค่านิยมทางแนวคิดประชาธิปไตยอยู่ ยังคงนำมาเพียง "รูปแบบ" หรือ "รูปร่าง" (Body Politics)

นอกจากนี้ พอลยังแสดงความคิดเห็นในประเด็นผู้นำของประเทศไทย คือ "รัฐบาลที่ดีเป็นอย่างใด" เขาเห็นว่ารัฐบาลที่ดีจะต้องประกอบด้วยปัจจัย 4 ประการ

- คือ
1. มีความมั่นคง (Stability) ต่อเนื่อง
 2. เป็นรัฐบาลที่มีความสามารถในการยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ทางการเมือง (Durability)
 3. Enfranchisement: เป็นรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน
 4. Intelligence Government: คือเป็นรัฐบาลที่รับรู้ต่อข่าวสารการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของโลก เพื่อจะได้นำมาปรับใช้ในการทำหน้าที่บริหารประเทศ

ซึ่งพอเห็นว่าหากประเทศไทยมีระบบการปกครองเช่นนี้แล้ว 1 รัฐธรรมนูญในการปกครองประเทศก็มีความจำเป็นยิ่งและตนเห็นการปกครองระบบนี้ รัฐธรรมนูญจำต้องมีลักษณะหลายประการดังนี้

1. มีการรับรองประชามติจากประชาชนทั้งประเทศ รับรองรัฐธรรมนูญ (referendum)
2. มีระบบการเมืองแบบ 2 พรรค (Two-PARTY System) เช่นบรรดาประเทศประชาธิปไตยที่มั่นคงทั้งหลาย
3. การให้การศึกษแก่ประชาชนในระบอบ, แนวทางความคิดประชาธิปไตยเพื่อสนับสนุนระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีการเลือกตั้ง
4. มีการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ประชาชน เพื่อให้สอดคล้องกับระบบประชาธิปไตย โดยเน้นการกระจายการปกครองในระดับการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรัฐบาลท้องถิ่นบริหาร (local government)

ปรากฏใน Paul Sithi Amnuai, "What I would like to see in the new Constitution of 1974" Bangkok Bank Monthly Review, (January 1974), PP.53-60 ซึ่งในขณะนั้นเหตุการณ์ทางการเมืองไทยอยู่ในช่วงหลังเหตุการณ์ 14 ต.ค.2516 และสมัชชาแห่งชาติกำลังเตรียมการร่วมรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เพื่อใช้ในการปกครองประเทศอยู่

5. มีการแยกอำนาจเด็ดขาดจากฝ่ายบริหาร, นิติบัญญัติและตุลาการในทุก
ระดับ (seperation of power)
 6. มีความอดทน อดกลั้นต่อการเปลี่ยนแปลงในแนวทางประชาธิปไตย (A
capacity of Endure)
 7. และประการสุดท้ายจกต้องมีการเรียนรู้ทำความเข้าใจใน "ตัวระบบ"
การเมือง การปกครอง (Understanding the system)
- (หน้า 142-152)

ความคิดของพอลเหล่านี้ จะเห็นได้ว่าไปปรากฏเป็นแนวทางในการเสนอ
การแก้ไขปัญหาต่างๆ ของบุญชูอยู่เสมอ เช่น ว่าด้วยรัฐบาลที่ดี¹ สังคมนิยม² คืออะไร
 เป็นต้น

พอล สิทธิอำนวย จึงนับได้ว่าเป็นบุคคลที่สำคัญต่อบุญชูมาก โดยเฉพาะด้าน
การนำเสนอแนวคิด ถือได้ว่าเป็น "มันสมอง" และเบื้องหลังสำคัญทางด้านการนำ
ความคิดมาแปรรูปปฏิบัติเพื่อนำไปสู่แนวทางปฏิบัติ บุญชู กล่าวถึงพอลว่า

"คุณพอล มีส่วนช่วยเหลือผมด้านเกี่ยวกับการเตรียมงานต่างๆ ไม่ว่าจะ
เป็นงานด้านธนาคารก็ดี หรือจะเป็นงานทางด้านการเมืองที่ผมเข้าไปเกี่ยวข้อง คือ
ทำหน้าที่เป็นคนค้นคว้า แสวงหาข้อมูลต่างๆ ตามความต้องการของผมและมีส่วนสำคัญ
อีกอย่างหนึ่ง คือ แก่เป็นคนเขียนคำบรรยาย สุนทรพจน์ให้กับผม ในกรณีที่เป็นคำบรรยาย
ที่จะให้กับชาวต่างประเทศ"

¹ บุญชู โรจนเสถียร, "รัฐบาลที่ดีเป็นอย่างไร", คำบรรยายในการ
สัมมนาของอาจารย์ผู้สอนวิชาเศรษฐศาสตร์และการเมืองของวิทยาลัยครูทั่วประเทศ
(ณ ศาลาสันติธรรม 15 ธันวาคม 2523) และปรากฏรวมเล่มใน อภิวัฒน์, ความ
คิดทางการเมืองของบุญชู, หน้า 19-30.

² บุญชู โรจนเสถียร, "สังคมนิยม" เอกสารเผยแพร่พรรคสังคมนิยม
(กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สยามรัฐ, ผลงานอันดับที่ 12, มพท.), หน้า 75-125.

"แนวความคิด ความร่วมมือระหว่างภาครัฐบาลกับเอกชนนั้น เดิมข้าราชการยังมองว่าไม่ใช่วิธีการอันถูกต้อง ยังรู้สึกขัดกับความคิดอ่าน หรือแนวทางปรัชญาของข้าราชการอยู่ แต่ต่อมาหลังจากที่ได้รับการชี้แจงแล้วติดตามดูการกระทำต่างๆ แล้ว แนวนั้นก็ออกมาในรูป กรอ. ฝ่ายรัฐบาลในช่วงนั้น (2523-2524...ผู้เขียน) ความเข้าใจก็ยังมีน้อยเพราะว่ามันเป็นแค่ความคิด การกระทำยังน้อยมาก แต่ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วก็คือ มีการประชุมหารือกันระหว่างสมาคม 3 สมาคมกับรัฐมนตรีการเศรษฐกิจทั้งหลายที่อยู่ภายใต้การควบคุมของผม"¹

ส่วนบทบาทของพลต๋อบุญชูนั้น แทบกล่าวได้ว่าหมดไปแล้วในปัจจุบันยังคงมีความคิดเดิมเมื่อครั้งร่วมงานกัน หลังจากที่ พลต๋อได้แยกตัวจากธนาคารกรุงเทพ มาดำเนินงานจัดตั้งกลุ่มธุรกิจ พี.เอส.เอ. ขึ้น แล้วประสบปัญหาทางธุรกิจในปี 2529 แล้ว² ก็ปรากฏข่าวสารว่า พลต๋อเดินทางออกไปพักอาศัยยังต่างประเทศ³

1 สัมภาษณ์ บุญชู โรจนเสถียร, 1 พฤศจิกายน 2529.

2 ผู้สนใจประวัติ งาน ความเป็นไปของ พลต๋อ สิทธิอำนวยและกลุ่มธุรกิจ พี.เอส.เอ. โปรดดูเพิ่มเติมจาก

- บุญชัย ใจเย็น, ชีวิตมหาเศรษฐี : บุญชู โรจนเสถียร (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิวแมกกาซีน, 2524), หน้า 65-114.

- สันติ ประชาธรรม (นามปากกา), "PSA กลายเป็นตำนานไปเสียแล้ว" ข่าวพิเศษ (ธันวาคม 2529), หน้า 28-32.

- "เสียงเพรียกหา พลต๋อ สิทธิอำนวย : จากสยามราชบุรีลิชซิ่ง ถึงปฐมสยาม" แหล่งข่าว (30 มีนาคม - 5 เมษายน 2529), หน้า 28-29.

- นายมหาเศรษฐี (นามปากกา), "พร สิทธิอำนวย พี.เอส.เอ.คนสุดท้ายที่ใกล้เป็นประวัติศาสตร์" มติชนสุดสัปดาห์ (20 เมษายน 2529), หน้า 20.

- "PSA", ผู้จัดการ 5 (มกราคม 2527), หน้า 124-131.

- "กลุ่ม พีเอสเอ. : ตำนานธุรกิจแห่งศวรรษที่เลยผ่านไป", มติชนรายวัน (23 มิถุนายน 2529), หน้า 4.

3 สัมภาษณ์บุญชู โรจนเสถียร, 1 พฤศจิกายน 2529.

อย่างไรก็ตาม ความรู้สึกของพล สิทธีอำนาย ต่อบุญชู และสภาพทางการเมืองไทยนั้นพลได้กล่าวไว้ในการสัมภาษณ์ถึง "อนาคตของเมืองไทย" เมื่อปี 2525 ไว้ว่า

"(สภาพทางการเมืองไทย...ผู้เขียน) ที่ผมอยากได้นะ ผมเห็นว่าสิ่งที่เราทำผิดอยู่ที่รัฐธรรมนูญอันนี้ผมเคยเขียนแล้ว ควรจะให้มันมีเพียง 2-3 พรรคการเมือง ถ้าเป็นเช่นนั้นนะ ปัญหา (บ้านเมือง) ของเราจะง่ายมากขึ้นทีเดียว เราจำเป็นต้องมีกลุ่มหนึ่งที่มีโอกาสได้ลงทำไปในสิ่งที่เชื่อว่าจะได้ผลในระยะหนึ่ง...พูดถึงอนาคตสำคัญที่เราจะมีรัฐบาลที่แข็งแกร่ง เมืองไทยเรามีปัญหาที่ไม่ไม่มีผู้นำที่ว่าคนใจถึงนะ... ความเห็นของผม ผมเชื่อคนๆ นี้มากที่สุด คุณบุญชูคนนี้ใจถึงทุกอย่าง ไม่แคร์ใครเขาจริงเอาจัง ผมเห็นเขาทำงานที่ธนาคารสร้างธนาคารแข่งกับทั่วโลกได้... เป็นสิ่งที่คุณบุญชูทำไว้เราจะต้องหาคนแบบนี้ ใจดีเหมือนลี กวน ยู ไม่แคร์อะไร"¹

4.4 สุธี นพคุณ

สุธี นพคุณเป็นบุคคลหนึ่งในบรรดาผู้ร่วมงานของบุญชู ที่ได้มีบทบาททางการเมืองกับบุญชู ในหลายๆ ครั้ง ตั้งแต่ครั้งสุธี ยังคงร่วมงานกับบุญชูในธนาคารกรุงเทพ จำกัด จนกระทั่งมาร่วมงานกับบุญชู ภายหลังจากที่บุญชูได้ลาออกจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี ในสมัยรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ชุดแรก (12 มีนาคม 2523-22 มกราคม 2527)

¹ บุญชัย ใจเย็น, ชีวิตมหาเศรษฐี : บุญชู โรจนเสถียร, หน้า 94. และสิ่งเหล่านี้ พล สิทธีอำนาย ได้เสนอไว้ในหนังสือของเขาชื่อ Essential Politics : An Asian View on Political and Social System.

สุธีนับเป็นบุคคลหนึ่งที่ประวัติทางการศึกษาคืบต้นพอสมควร¹ โดยสุธีนั้นจบมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.8) จากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา (เตรียมจุฬาฯ) สายเตรียมอักษรศาสตร์ จากนั้นจึงเข้าศึกษาต่อในคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จนถึงการศึกษาในปีการศึกษาชั้นปีที่ 2 ก็ได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนนักศึกษาจากประเทศไทยให้ไปปฏิบัติงานในสหรัฐอเมริกา 3 เดือน² แต่เมื่อจบโครงการ สุธีก็ไม่ยอมกลับมาศึกษาต่อที่จุฬาฯ แต่กลับขออยู่ต่อในสหรัฐอเมริกา จนจบการศึกษาปริญญาสังคมศาสตร์ (M.A.: Social Science) จากสถาบัน Monterey Institute of Foreign Studies, California ภายหลังได้ทำงานอยู่ในสหรัฐอเมริการะยะหนึ่ง จึงเดินทางกลับประเทศไทย

1 สุธีให้สัมภาษณ์ว่า เดิมนั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย แต่เนื่องจากสอบตก ม.7 จึงมาสอบเข้าเรียนต่อที่โรงเรียนเตรียมจุฬาฯ เพราะขายน้า และเมื่อเรียนที่นี่ เขาก็ยังคงมีลักษณะของนิสัยที่เป็นแบบที่เขาเรียกว่า "ก๊วย" อยู่จนจบเตรียมฯ เข้าไปศึกษาต่อในคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โปรดดูรายละเอียดสัมภาษณ์ใน บุญชัย ใจเย็น (นามปากกา), ชีวิตมหาเศรษฐี บุญชู โรจนเสถียร, หน้า 121-149.

2 สุธีให้สัมภาษณ์ว่า ขณะนั้นสุธีเป็นกรรมการสโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (สจม.) ในตำแหน่งฝ่ายติดต่อต่างประเทศ ได้เสนอทุนดำเนินงานด้านกิจกรรมนักศึกษาในสหรัฐฯ ต่อสถานทูตสหรัฐอเมริกาเป็นโครงการดำเนินงาน 3 เดือน โดยมีนิสิตจากจุฬาฯ 3 คน, ธรรมศาสตร์ 1 คน, เกษตรศาสตร์ 1 คน เข้าร่วมโครงการดำเนินงานนี้ ซึ่งขณะนั้นบรรยากาศทางการเมืองไทยนั้นสหรัฐฯ ได้เข้ามามีบทบาทด้านการมีฐานทัพในไทย เพื่อต่อต้านคอมมิวนิสต์อินโดจีน จึงต้องการเอาใจนักศึกษาไทย และในยุคนั้นตรงกับยุคของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี...โปรดดู ใน บุญชัย ใจเย็น, เรื่องเดียวกัน, หน้า 128-130

ชีวิตของสุธินั้นนับว่าน่าสนใจไม่น้อยเลย โดยที่สุธีเป็นบุคคลที่เป็นลักษณะที่เรียกว่า "สร้างตัวเอง"¹ (Self-made man) ขึ้นมาจากเจ้าหน้าที่บริหารธนาคารกรุงเทพจำกัด รุ่นใหม่ ซึ่งภายในระยะเวลาไม่กี่ปี สามารถที่จะมีกิจการธุรกิจเป็นของตนเอง ในวงเงินมูลค่านับพันล้านบาทได้

การร่วมกับบุญชูของสุธีในครั้งแรกนั้นก็เริ่มโดยหลังจากกลับจากสหรัฐฯ สุธีมาสมัครเข้าทำงานในธนาคารกรุงเทพจำกัด ภายใต้การบริหารงานของบุญชู ซึ่งในขณะนั้นเป็นช่วงระยะเวลาในปี พ.ศ.2511² โดยการสมัครงานผ่านทาง พอล สิทธิ-อำนวย³ โดยเริ่มงานในฐานะที่ปรึกษาฝ่ายคอมพิวเตอร์ สำนักงานใหญ่ภายหลังจึงได้ย้ายมาเป็นผู้ช่วยของพอล ในฝ่ายวิจัยและวางแผน⁴ ซึ่งจากจุดนี้ที่ทำให้ทั้งพอลและสุธีได้ร่วมงานกันภายในธนาคาร ในขณะที่พอลเป็นผู้จัดการฝ่ายวิจัยและวางแผน ซึ่งเป็นงานวิชาการที่สามารถนำเสนอความคิดเห็นทางด้านต่างๆ ต่อบุญชู ในฐานะกรรมการผู้จัดการใหญ่ของธนาคารได้

1 ลักษณะเช่นนี้ บุญชัย ใจเย็น (นามปากกา) ใช้เรียกสุธี ในการเขียนถึงชีวประวัติของเขานใน ชีวิตมหาเศรษฐี:บุญชู วิจารณ์เสถียร, หน้า 121.

2 สุธี ให้สัมภาษณ์ในหนังสือเล่มดังกล่าวว่า ขณะเข้าทำงานในธนาคารกรุงเทพ นั้น เขามีอายุได้ประมาณ 30 ปี (สุธีเกิดเมื่อ 15 กันยายน พ.ศ.2481)

3 สุธีสมัครงานเสร็จแล้วเขากลับไปสหรัฐอเมริกาอีก พอลนั้นไปสัมภาษณ์สุธี ถึงสหรัฐฯ จึงตอบรับเข้าทำงานในธนาคาร

4 สาเหตุการย้ายแผนกทำงานนั้น สุธี ให้สัมภาษณ์ว่า "ทำงานไป 6-7 เดือน ต่อมาารู้สึกว่ามันลำบาก นิสัยของเรามันเคยอยู่เมืองนอกมานานนิสัย Active และ Aggressive ลักษณะของเรามันมีความเป็นผู้นำและอะไรต่างๆ มันก็เข้ากับการทำงานและบรรยากาศของแบงค์ลำบาก"... ในบุญชัย ใจเย็น, เรื่องเดียวกัน หน้า 136.

ทำงานในฝ่ายวิจัยและวางแผน ไปได้ระยะหนึ่ง สู้ก็มีความรู้สึก
 "ทางแบงค์ไม่ให้ความสำคัญคล้ายๆ กับเราเป็นตัวต่อสู้อะไรเพื่อความก้าวหน้า
 ของเจ้าหน้าที่ระดับรองๆ ลงมาซึ่งมีความสามารถแต่มีอายุน้อย...ก็รู้สึกว่า มันไม่คุ้ม
 กันนะ..."¹

สู้ก็คิดจะลาออกไปทำงานด้านอื่นๆ โดย "ก็ปรึกษากับพอล (สิทธิอำนาจ)
 เขา ตกลงกันว่า เอาดีกว่า ล้อออกไปก่อนนะ เขาเองก็นิสัยคล้ายๆ กัน"²

ดังนั้นสู้จึงออกมาจากธนาคารกรุงเทพ จำกัด และได้มาทำงานด้านธุรกิจ
 น้ำมันอีกระยะหนึ่ง จนกระทั่งพอล สิทธิอำนาจลาออกจากธนาคารอีกคน ทั้ง 2 คนจึง
 ได้มาร่วมงานกัน และก็ยังมีความสัมพันธ์กับบุญชู ตลอดมา

"พอลออกจากแบงค์ก็มาอยู่คุณเขาว์ เขาว์ชวีญยืน (บริษัทโรงงานกลั่นน้ำ-
 มันไทย...ผู้เขียน) โดยเรามาเป็นเจ้าหน้าที่ประสานงาน...พอลตอนนั้นพอลเขา
 ออกมาจากแบงค์ ก็มาตั้งบริษัทกันขึ้น"³

สู้และพอลได้ร่วมงานกันตลอดมาในชื่อของกลุ่มธุรกิจ พี.เอส.เอ (PSA
 Group) ซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจผูกขาดหลายวงการ จนกระทั่งทั้งพอลและสู้ ได้เข้ามา
 ร่วมทีมงานการเมืองกับบุญชู ในการริเริ่มก่อตั้งพรรคกิจสังคมขึ้น ในปี พ.ศ. 2517
 ซึ่งบุญชูได้กล่าวถึงตอนนี้ว่า

1 เรื่องเดียวกัน, หน้า 136.

2 เรื่องเดียวกัน

3 เรื่องเดียวกัน, หน้า 137.

"ความริเริ่มก่อตั้งพรรค ก็มีคนใกล้ชิดผม คุณสังเวียร มีเผ่าพงษ์ ด้านเอกสาร ประมวลเรื่องให้พรรค, พอล สิทธิอำนวย มีคุณสุธี มาร่วมด้วย มีการหารือกัน..."¹

จะเห็นได้ว่า สุธีเข้ามามีบทบาททางการเมืองเกี่ยวกับบทบาทของบุญชู ในฐานะที่มงานการเมืองของบุญชูที่จะมีทีมงานคอยรวบรวมข่าวสารข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวพันทางการเมือง และคอยทำหน้าที่คอยติดต่อและประสานกับนักการเมือง ซึ่งลักษณะนี้เป็นงานที่สุธีค่อนข้างถนัดเพราะมีเพื่อนฝูงอยู่ค่อนข้างมาก ทั้งนักการเมืองและข้าราชการ สุธีกล่าวว่า

"ผมเข้าไปในทำเนียบรัฐบาล ผมเข้าไปขอข่าวเพื่อนท่าน ผมมีเพื่อนที่ทำงานอยู่ในนั้นเยอะ"²

บทบาทในด้านที่สุธียังคงมีต่อบุญชูมาโดยตลอด แม้ในระยะหลังที่บุญชูลาออกจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีจากสภาเศรษฐกิจ "เทเลชั่นน้ำมัน" ในปี พ.ศ. 2524 แล้ว บทบาทของสุธีต่อบุญชูในการเป็น "ฝ่ายจัดการทางการเมือง" เป็น "แขนขา" ให้กับบุญชูอยู่ โดยตัวบุญชูนั้นเกิดสภาพความขัดแย้งกับพรรคกิจสังคมส่วนใหญ่ (กลุ่มของนายพงษ์ สารสินและพล อ.อ.สิทธิ เสวตศิลา) จึงจำเป็นต้องมีสถานที่ทำการเพื่อเป็นสถานที่ติดต่อบุคคลในวงการเมือง โดยสุธีได้เชิญให้บุญชูไปนั่งทำงานชั้น 3 ตึกกรุงเทพสทกล ถนนสุขุมวิท ซึ่งขณะนั้นเป็นที่ทำการของบริษัทพัฒนาเงินทุนและบริษัทบ้านและที่ดินไทยจำกัด ซึ่งมีสุธี นพคุณ เป็นผู้ดูแลกิจการด้านนี้ ในเครือข่ายของกลุ่มธุรกิจ PSA Group และบุญชูอยู่จนกระทั่งสุธีและพอลแยกกันดำเนินธุรกิจในเครือข่าย PSA Group จากสาเหตุของความแตกต่างทางความคิด เมื่อต้นปี 2520³

1 สัมภาษณ์บุญชู วิจารณ์เสถียร, 27 ตุลาคม 2527.

2 ชีวิตมหาเศรษฐี : บุญชู วิจารณ์เสถียร, หน้า 147.

3 โปรดดูถึงสาเหตุเหล่านี้ใน สันติ ประชาธรรม (นามปากกา), "PSA กลายเป็นตำนานไปเสียแล้ว", หน้า 28-32.

4.5 สังเวียร มีเผ่าพงษ์

สังเวียร มีเผ่าพงษ์ มีตำแหน่งเป็นเลขานุการส่วนตัวของบุญชู ซึ่งช่วยเหลือบุญชูในการดำเนินการทั้งการทำธุรกิจและกิจกรรมทางการเมือง จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2523 ได้เข้าดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ฝ่ายการเมือง ประจำรองนายกรัฐมนตรี นายบุญชู โรจนเสถียร ในรัฐบาลชุดเปรม 1 (22 มีนาคม 2523 - 22 มกราคม 2524)

สังเวียร มีเผ่าพงษ์นั้นมีชีวิตในวัยเด็กที่ต้องต่อสู้ด้วยตนเองตลอด โดยจากการได้รับการศึกษาจากการบวชเณรที่วัดใกล้บ้าน อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ต่อมาจึงได้ย้ายมาจำพรรษาที่วัดโพธิ์ ท่าเตียน* โดยในการบวชเรียนของพระมหาสังเวียร (เดชโรภิกขุ) นั้น สังเวียรมีความสามารถในการศึกษาหาความรู้สามารถสอบชั้นเปรียญ 9 ประโยคได้ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2497 "มหาสังเวียร" จึงได้รับทุนการศึกษาของสภาพระธรรมศึกษาวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม(วัดโพธิ์) ไปศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ณ มหาวิทยาลัยนาลันทา ประเทศอินเดีย ในสาขาพุทธศาสตร์ และภาษาศาสตร์ มหาสังเวียรศึกษาเล่าเรียนจนจบการศึกษาได้รับปริญญา ในระดับปริญญาบัณฑิตและปริญญามหาบัณฑิตในปี พ.ศ. 2502 และจำพรรษาอยู่ในประเทศอินเดีย อีกประมาณ 2 ปีเศษ จึงเดินทางกลับประเทศไทยในปี พ.ศ. 2505

ในการเดินทางไปศึกษาต่อในอินเดียนั้นได้มีโอกาสเดินทางไปพร้อมกับภิกษุอีก 3 รูป ซึ่งต่างก็ได้รับทุนการศึกษาเช่นกัน คือ¹

* วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

1 โปรตดูรายละเอียดใน พ.เมืองชมพู (นามปากกา), สู่สมรภูมิภูพาน (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2530), หน้า 12-13 และใน "บุญชู ศิกขิงสำนักน้ำไต้ - ผมจะสู้เพื่อหลักการ", ผู้จัดการ, หน้า 86.27-86.31.

1. พระมหาโภาส (โภาส ภิษุ) จากจังหวัดอุดรธานี : นายโภาส
เรื่องหลัก
2. พระมหามนัส (กิตตทโม ภิษุ) จากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา : นาย
มนัส พวงสาเจียก
3. พระมหานคร (เขมปาลี ภิษุ จากจังหวัดอ่างทอง เดิมชื่อ นายนคร
พยุงญาติ)

ซึ่งบุคคลในลำดับที่ 2 และ 3 ต่างก็ได้รับทุนการศึกษาจากมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุราชวรรังสฤษฎ์ ทำให้บุคคลทั้ง 4 ได้มีโอกาสรู้จักกัน และ
ขณะอยู่ในประเทศอินเดียในปี พ.ศ. 2499 พระทั้ง 4 รูปได้รับเชิญจากคณะสงฆ์จีน
ให้เดินทางไปร่วมฉลอง 2500 ปี กิ่งพุทธกาล ณ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน
จนทำให้เมื่อภิกษุทั้ง 4 รูปเดินทางกลับประเทศไทยได้ถูกจับกุมขังในข้อหาคอมมิวนิสต์
ซึ่งมนัส พวงสาเจียก หรือมหามนัส ได้กล่าวถึงเหตุการณ์ในตอนนั้นว่า

"ตอนนั้นเป็นรัฐบาลยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็กำลังกวาดล้างคอมมิวนิสต์
กันมาก ผมกับท่านมหานครถูกจับตั้งแต่นั้นปี พ.ศ. 2503 ส่วนมหาโภาสก็หนีไปอยู่จีน
ต่อมาเข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ที่นี้พอคุณสังเวียรกลับจากอินเดียก็
ถูกจับทันที ด้วยข้อหาเดียวกับพวกผม คือ ข้อหาคอมมิวนิสต์ เพราะเคยเดินทางไปจีน
ด้วยกัน"¹

ภายหลังถูกจับและต้องลาลึกขาบต่อสู้อยู่ประมาณ 2 ปี จึงพ้นข้อหา
เนื่องจากมีหลักฐานอ่อน ศาลพิจารณายกฟ้อง สังเวียรจึงสมัครเข้าทำงานในบริษัท
เอกชนหลายแห่ง และขณะเดียวกันก็สามารถสอบชิงทุนของนิติสารโธม-โลฟ เป็น
ระยะเวลาประมาณ 1 ปีไปดูงานกิจการหนังสือพิมพ์ที่สหรัฐอเมริกาและประเทศต่างๆ

¹ มนัส พวงสาเจียก ให้สัมภาษณ์ใน ผู้จัดการ, เรื่องเดียวกัน, หน้า

ทั่วโลก จนกลับมาและมาสัมครเข้าทำงานที่ธนาคารกรุงเทพจำกัด และได้เข้าขึ้นมาจนกระทั่งได้เป็นเลขานุการของนายบุญชู กรรมการผู้จัดการใหญ่ของธนาคารกรุงเทพหรือตำแหน่งทางการที่รู้จักกันก็คือ ผู้จัดการสำนักเลขานุการกรรมการผู้จัดการ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด

หลังจากทำงานกับบุญชูได้ระยะหนึ่ง ความสามารถของสังเวียรก็เป็นที่ยอมรับของบุญชู ฉะนั้นเมื่อบุญชูดำเนินกิจการทางการเมือง โดยการก่อตั้งพรรคการเมืองชื่อพรรคกิจสังคมขึ้นร่วมกับ มรว.คึกฤทธิ์ ปราโมช และบุคคลอื่นๆ ขึ้นในปี พศ.2517 สังเวียรจึงเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้ติดตามบุญชูเข้าไป และเป็นกรรมการพรรคการเมืองคนหนึ่งร่วมกับสุธี นพคุณ และเป็นกรรมการบริหารพรรคอยู่หลายสมัย จนต่อมาในปี พศ. 2519 นั้น สังเวียรก็ได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา สายพรรคกิจสังคม และเมื่อบุญชูได้เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นรองนายกรัฐมนตรี ในสมัยรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ (12 มีนาคม 2523 - 22 มกราคม 2524) สังเวียรก็ได้รับแต่งตั้งเป็นรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง ของ รองนายกรัฐมนตรี นายบุญชู โรจนเสถียร เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2523

บทบาทของสังเวียรที่มีต่อบุญชูนั้น บุญชูได้ให้สัมภาษณ์ถึงสังเวียรในการทำหน้าที่การงานไว้ว่า

"คุณสังเวียร มีเผ่าพงศ์ แก่เป็นผู้คงแก่เรียนทางด้านศาสนาพุทธ แล้วก็เกี่ยวพันเข้าไปถึงปัญหาของสังคม แก่มีความเชี่ยวชาญทางด้านเกี่ยวกับการวิเคราะห์เหตุการณ์ หรือเกี่ยวกับความเป็นไปในบ้านเมืองนี้ได้ดี แก่ก็ช่วยผมในด้านนี้ เป็นคนคอยเกลา คอยแก้หนังสือที่ผมเขียนผิดด้วย ... ร่วมกับผมก่อตั้งพรรคกิจสังคมและตอนหลังผมก็ตั้งแกไปเป็นรอง เลขาธิการนายกรัฐมนตรีประจำตัวผม"¹

¹ สัมภาษณ์ บุญชู โรจนเสถียร, 21 ตุลาคม 2529.

ในเรื่องตำแหน่งหน้าที่บทบาทความสัมพันธ์ของสังเวียรกับบุญชูนั้น กล่าวกันว่า สังเวียรนั้นมีความจงรักภักดีและนิยมนในตัวบุญชูมาก หน้าที่ของสังเวียรในด้านเอกสารนั้น กล่าวกันว่า

"ทุกเรื่องที่จะต้องถึงตัวบุญชู จะต้องผ่านเขาก่อน ... ถ้าเป็นเรื่องที่นักวิชาการเสนอมา สังเวียรก็จะเป็นคนอ่าน จากนั้นก็จะสรุปและให้แง่คิดที่เป็นการส่วนตัวของเขาเพิ่มเติมเข้าไป ถ้าเป็นเรื่องที่บุญชูจะต้องลงนามเขาก็จะจัดเรียงลำดับตามความเร่งด่วน สำคัญมากหรือสำคัญน้อย และถ้าเป็นเรื่องที่บุญชูต้องตัดสินใจ เขาจะศึกษาปัญหาอย่างละเอียด แล้วเสนอทางออกให้บุญชู เลือกตัดสินใจเอง ทั้งนี้ก็ทุกเรื่องตั้งแต่งานของธนาคารไปจนถึงงานการเมือง"¹

จะเห็นได้ว่า งานของสังเวียรก็คือลักษณะงานของเลขานุการที่ตีนั้นเอง เพียงแต่สำหรับสังเวียรแล้ว งานเลขานุการของตนนั้นเป็นไปเพื่อบุคคลชื่อ บุญชู โรจนเสถียร

ภายหลังจากบุญชู ลาออกจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี ในปี พ.ศ. 2524 สังเวียรก็ได้กลับเข้าทำงานในธนาคารกรุงเทพจำกัด อีกครั้งหนึ่ง และเมื่อต่อมาเมื่อสถานการณ์เศรษฐกิจทำให้บุญชูต้องเข้ารับตำแหน่งทางธุรกิจธนาคารนครหลวงไทย ในฐานะประธานกรรมการธนาคาร ในปี พ.ศ. 2525² สังเวียรก็ลาออกจากงานประจำ

1 "บุญชู โรจนเสถียร ไม่มีเลขาคู่ใจที่ชื่อ "สังเวียร" อีกต่อไปแล้ว", ผู้จัดการ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 86.28.

2 ธนาคารนครหลวงไทยจำกัด ประสบปัญหาในการบริหารกิจการธนาคาร และมีฐานะเกี่ยวข้องกับธนาคารแห่งประเทศไทย จึงได้ตกลงกับนายบุญชู และกรรมการธนาคาร เพื่อให้บุญชูได้เข้าไปช่วยกอบกู้กิจการธนาคาร และดำเนินการบริหารธนาคารในตำแหน่งประธานกรรมการธนาคาร โดยมีแผนการบริหารธนาคารนครหลวงไทยว่า จะจัดทำแผนการบริหารระยะเวลา 5 ปี และจัดการเพิ่มทุนของธนาคารอีก 1,500 ล้านบาท แต่ต่อมาประสบปัญหาในการบริหาร จนในที่สุด บุญชูต้องลาออกจากตำแหน่งดังกล่าวในปี พ.ศ. 2528 _____.

ที่ธนาคารกรุงเทพ มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักประธานกรรมการธนาคารนครหลวงไทย จำกัด ร่วมกับบุญชู และทำหน้าที่ด้านเลขานุการประจำตัวบุญชูอีกครั้ง

สังเวียร ร่วมงานกับบุญชู จนกระทั่งบุญชูเกิดความขัดแย้งด้านการบริหารงานในธนาคารกับกลุ่มกรรมการธนาคารอีกกลุ่มหนึ่ง¹ และลาออกจากตำแหน่งประธานกรรมการธนาคารดังกล่าว สังเวียรก็ยังคงดำเนินงานอยู่ในธนาคาร จนกระทั่งเสียชีวิตลงจากสภาพความอ่อนแอของร่างกาย เมื่อ 10 พฤษภาคม 2528

1 ศึกษารายละเอียดของความขัดแย้งธนาคารนครหลวงไทยได้จากข่าวสารเกี่ยวกับธนาคารได้ตั้งแต่ 2526-2530 (ปัจจุบัน) และมีเอกสารที่ว่าด้วยเรื่องเหล่านี้ที่พิมพ์ในวารสารต่างๆ อาทิเช่น

"กระบี่เพลงสุดท้ายของบุญชู โรจนเสถียร", ผู้จัดการ 9 (พฤษภาคม 2529), หน้า 19-58 และ ก-ง.

"ศึกชิงสำนักน้ำไอ้ - ผมจะสู้เพื่อหลักการ", ผู้จัดการ 21 (พฤษภาคม 2528), หน้า 60-86.40.

"เพิ่มทุนธนาคารนครหลวงไทย : บุญชูลาออก มหาดำรงคกุลยี่ดสี่", การเงินการธนาคาร, 37 (พฤษภาคม 2528), หน้า 19-25.

"ทุบทิ้งธนาคารนครหลวงไทย ใครได้ใครเสีย", สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 32 (25-31 มกราคม 2530), หน้า 15-20.

บุญชู โรจนเสถียร, "จะสู้เพื่อหลักการที่ถูกต้อง" เอกสารแถลงของบุญชู ณ ห้องชมพูนุช โรงแรมอิมพีเรียล กรุงเทพ เมื่อ 4 มิถุนายน 2528, หน้า 1-6.

"คำสั่งฟ้าผ่าธนาคารนครหลวงไทย คงไม่ใช้กรณีสุดท้าย," สู่อินาคต 307 (21-27 มกราคม 2530), หน้า 30-32.

4.6 สนธิ ลิ้มทองกุล

สนธิ ลิ้มทองกุลเป็นอดีตนักหนังสือพิมพ์หัวก้าวหน้าในยุคประชาธิปไตยเบ่งบาน ภายหลังจากเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงทางการเมือง 14 ตุลาคม 2516 บทบาทด้านหนังสือพิมพ์และวงการนักเขียนบทความในวารสารด้านเศรษฐกิจ การเงิน การธนาคาร และวงการธุรกิจอื่นๆ สนธิเริ่มเป็นที่รู้จักกันมากก็ในสมัยประจำอยู่ในกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย¹ ในปี พ.ศ. 2518 และบริษัทแอดวานซ์มีเดีย จำกัด ในปี พ.ศ. 2519 ซึ่งดำเนินธุรกิจด้านการหนังสือ วารสารและกิจการอื่นๆ ประกอบกันไป โดยเฉพาะด้านหนังสือในวงการธุรกิจนั้น สนธิดำเนินการควบคุมสิ่งตีพิมพ์ทุกชนิดในเครือบริษัทแอดวานซ์มีเดียจำกัดทั้งหมดในฐานะกรรมการผู้จัดการบริษัท

สนธิ ปัจจุบันอายุประมาณ 40 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านประวัติศาสตร์ และปริญญาโททางด้านรัฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัยของรัฐยูทาห์ (UTAH STATE UNIVERSITY) สหรัฐอเมริกา เมื่อกลับมาประเทศไทยภายหลัง 14 ตุลาคม 2516 สนธิได้เข้ามาเป็นบรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 จึงได้ออกมาจากหนังสือพิมพ์นั้น มาดำเนินกิจการหนังสือ ยานยนต์ และเข้าร่วมงานกับกลุ่ม PSA Group ในฐานะผู้จัดการบริษัทแอดวานซ์มีเดีย

¹ บทความของสนธิ ในขณะนั้นมักปรากฏเป็นเรื่องราวเกี่ยวข้องกับทางการเมืองไปด้วยเช่น บทความ "อิทธิพลของโซเวียตจริงแท้แค่ไหน" ซึ่งสนธิเรียบเรียงขึ้นจากบทความของนิตยสาร Asian Survey, Far Eastern Economic Review เป็นต้น นาลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย 274 (8 ธันวาคม 2518), หน้า 4-5 และหนังสือนี้ถูกปิดลงภายหลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 โดยสนธิดำรงตำแหน่งบรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์.

จำกัด ในปี 2519-2522¹ และภายหลังบริษัท PSA Group ประสบปัญหาการบริหารงานในปี พ.ศ. 2523 สนธิจึงแยกตัวอีกครั้งหนึ่งมาจัดตั้งสำนักพิมพ์การเวก ดังนั้นกิจการหนังสือหลายเล่ม เช่น ยานยนต์ ผู้หญิง นิตยสารการเมือง "ตะวันออก" รักบ้าน และชีวิตต้องสู้ ซึ่งโด่งดังมากในช่วงปี พ.ศ. 2522-2523 และนิตยสารผู้จัดการ, กรุงเทพมหานคร ในช่วงปัจจุบัน

บทบาทของสนธิที่เริ่มเข้ามาเกี่ยวข้องกับบุญชูนั้น จึงเริ่มจากการที่สนธิเข้าร่วมงานในบริษัทแอดวานซ์มีเดีย จำกัด (Advanced Media Company Limited) ในช่วงปี พ.ศ. 2519-2522 ซึ่งเป็นบริษัทสาขาในเครือ PSA Group ของกลุ่มพอลสิทธิอำนวย และสุธี นพคุณ, 2 ผู้ร่วมงานใกล้ชิดกับบุญชูในขณะนั้น โดยก่อตั้งบริษัทเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2519 และมีทุนจดทะเบียน 100,000 บาท ซึ่งแบ่งออกเป็น 100 หุ้นมูลค่าหุ้นละ 1,000 บาท มีรายนามผู้ถือหุ้นที่จดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์ ดังนี้²

1. นายสุธี นพคุณ
2. นายสนธิ ลิ้มทองกุล
3. นายสมชาย ธีระธรรม

1 สนธิให้สัมภาษณ์ "ผมเข้ามายุ่งเกี่ยวกับเรื่องสิ่งพิมพ์ ... ตั้งแต่ยังเรียนอยู่ที่เมืองนอก คือ เป็นบรรณาธิการหนังสือภาษาอังกฤษของมหาวิทยาลัยของยูทาห์ ต่อมาเป็นผู้สื่อข่าว เอ.พี. อยู่ที่ซอลเล็คซิตี ... ผมเคยเป็นอดีตบรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย แล้วมาตั้งหนังสือยานยนต์ และเข้ามาร่วมกิจการกับแอดวานซ์มีเดีย" อาทิตย์รายสัปดาห์ (ฉบับวันที่ 27 ธันวาคม 2520), หน้า 29-31.

2 กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์, รายชื่อผู้ถือหุ้นของบริษัทแอดวานซ์มีเดีย จำกัด เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2519.

4. นายมนู โชติพุกกณะ
5. นายพรเทพ ปิยวัฒนเมธา
6. น.ส. ธิดา วรสระริน
7. น.ส. สุพิน โหมพินนธ์

โดยมีนายสนธิ ลิ้มทองกุล เป็นกรรมการผู้จัดการบริษัทตั้งแต่เริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2519 จนถึงปี พ.ศ. 2522 เนื่องจากล้มเลิก 1 บริษัทนี้

บริษัทแอดวานซ์มีเดียมีวัตถุประสงค์ ตามที่แจ้งไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิดังนี้²

(1) ประกอบกิจการโรงพิมพ์ รับพิมพ์สิ่งพิมพ์ พิมพ์หนังสือจำหน่าย ออกหนังสือรายวันรายสัปดาห์ รายบักซ์รายเดือน นิตยสาร หนังสือเรียนและตำราต่างๆ เพื่อจำหน่าย

(2) ทำการค้าและกระดาษ เครื่องเขียน แบบพิมพ์ หนังสือ อุปกรณ์การศึกษา และเครื่องมือเครื่องใช้สำนักงาน

(3) ประกอบกิจการ และรับจ้างทำโฆษณา ทำกิจการวิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์เพื่อการค้า รวมทั้งทำการส่งเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งอุปกรณ์ในการประกอบกิจการดังกล่าวข้างต้น

(4) ทำการค้าสินค้า เครื่องจักร เครื่องยนต์ เครื่องทุนแรง ยานพาหนะ รถยนต์ รถแทรกเตอร์ เครื่องใช้เกี่ยวกับไฟฟ้า เครื่องกำเนิดไฟฟ้า ทั้งนี้รวมทั้งเครื่องอุปกรณ์และเครื่องอะไหล่ของสินค้านี้ดังกล่าวข้างต้นด้วย

1 สาเหตุการล้มเลิกบริษัทเนื่องจากสุธี นพคุณ และ พอล สิทธิอำนาจ ได้แยกการค้าเน้นกิจการธุรกิจ

2 กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์, หนังสือบริคณห์สนธิ บริษัทแอดวานซ์มีเดียจำกัด เมื่อ 25 ตุลาคม 2519, หน้า 2-3.

- (5) ทำการค้าวัสดุและอุปกรณ์ในการก่อสร้างทุกชนิด
- (6) ทำการสั่งเข้ามาในราชอาณาจักรและส่งออกจำหน่ายยังต่างประเทศ ซึ่งสินค้าตามวัตถุประสงค์ในข้อ (1)-(5)
- (7) ประกอบกิจการรับเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาด้านการบริหารทางธุรกิจพาณิชย์กรรม รวมทั้งปัญหาการผลิตและการตลาด
- (8) ทำการรับเหมาก่อสร้าง สักราง ออกแบบ และควบคุมงานก่อสร้างทุกชนิด
- (9) รับทำการรับขนส่งสินค้าและคนโดยสาร ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ
- (10) ประกอบกิจการนำเที่ยว ทั้งภายในและภายนอกประเทศ
- (11) ทำการค้าประกันหนี้สินของบุคคลหรือของนิติบุคคลอื่น
- (12) ทำการเป็นนายหน้า ตัวแทน และตัวแทนการค้าต่างๆ ในกิจการทุกชนิดทุกประเภท (กิจการประกันภัย หาสมาชิกให้สมาคมและกิจการซื้อขายหลักทรัพย์)
- (13) ประกอบกิจการ ซื้อ ขาย ให้เช่า เช่าซื้อ ขายฝาก จำนอง อสังหาริมทรัพย์ กู้ยืม ให้กู้ยืม เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ จำนอง รับจำนอง ซึ่งสังหาริมทรัพย์
- (14) เข้าเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดอื่นไม่ว่าจะมีวัตถุประสงค์ตรงกันหรือไม่ก็ตาม

บทบาทของสนธิต่อบุญชู จึงมีฐานะเป็นหนึ่งในบรรดาผู้ร่วมงานของบุญชู ซึ่งได้ซึมซับเอาแนวความคิดและความคุ้นเคยกับบุญชู ตลอดมากระทั่งปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่า สายสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั้ง 2 นั้นยังคงมีอยู่

บทบาททางการเมืองที่เห็นชัดของ สนธิ ในการเข้ามาเกี่ยวข้องกับบุญชูก็เมื่อครั้งที่สนธิได้รับการชักชวนจากบุญชูสมัยดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีในปี พ.ศ. 2523 เพื่อให้สนธิมาจัดทำโครงการงานประชาสัมพันธ์ให้กับภาครัฐบาล สำหรับที่ต้อง

เผยแพร่ทางโทรทัศน์¹ รวมทั้งรายการอภิปรายทางโทรทัศน์ในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ในทางเศรษฐกิจและการเมืองขณะนั้น

แม้ภายหลังเหตุการณ์ที่บุญชูลาออกจากการร่วมรัฐบาลในตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีในปี พ.ศ. 2524 แล้ว สนธิก็ยังมีความเกี่ยวข้องกับบุญชูในแง่ของ "ผู้กระจายข่าวสาร ความคิดของบุญชู" เพื่อให้มีการเผยแพร่สู่สาธารณชน ในรูปของบทความ สกู๊ปข่าวพิเศษเฉพาะเรื่อง เฉพาะประเด็นลงตีพิมพ์ในหนังสือพ็อคเก็ตบุ๊กเฉพาะเล่ม, วารสารรายเดือน เป็นต้น เท่าที่เห็นเด่นชัดในระยะเวลาที่สนธิมาจัดทำนิตยสารผู้จัดการก็คือ สกู๊ปพิเศษ 3 เรื่อง ของนิตยสารนี้ที่เกี่ยวข้องกับบุญชู คือ

1. "ธนาคารนครหลวงไทย สามก๊กยุคใหม่" วารสารผู้จัดการ ปีที่ 1 ฉบับเดือนกันยายน พ.ศ. 2526 เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องความเป็นมาของธนาคารนครหลวงไทยและการที่บุญชูเข้าไปมีบทบาทในธนาคารในฐานะประธานกรรมการธนาคาร

2. "กระบี่เพลงสุดท้ายของบุญชู" วารสารผู้จัดการ ปีที่ 1 ฉบับที่ 9 ประจำเดือนพฤษภาคม, 2527, หน้า 19-58 เนื้อหาเกี่ยวกับประวัติทางการเมืองของบุญชู ชีวิตส่วนตัว ผู้ร่วมงาน แนวความคิดด้านต่างๆ และอนาคตในแนวทางของบุญชู

3. "ศึกชิงสำนักนาไฮ้ : ผมจะสู้เพื่อหลักการ" วารสารผู้จัดการ ปีที่ 2 ฉบับที่ 21 ประจำเดือนพฤษภาคม 2528, หน้า 60-86.40 เนื้อหาประมาณ 100 หน้า ซึ่งตีพิมพ์ข้อความเกี่ยวกับเหตุการณ์ภายหลังที่บุญชูได้เข้ามามีบทบาทในธนาคารนครหลวงไทย จนกระทั่งเกิดปัญหาการบริหารทางธนาคาร ซึ่งในเล่มนี้ สนธิ ได้ให้ความเห็นกับบุญชูไว้ว่า

¹ "สนธิ ล้มทองกุล กับโครงการประชาธิปไตยของรัฐบาล" ตะวันใหม่ 13 (ตุลาคม 2523), หน้า 28.

"เขาเป็นคนเก่งมาก ... คนอย่างนี้น่าจะไปเกิดประเทศที่เจริญแล้วที่ไม่มีการเล่นพวกพ้องและที่นิยมความสามารถ ... บุญชูเป็นบุคคลที่น่านับถือ การที่ว่าเขายังเป็นมนุษย์ที่ยืนหยัดอยู่กับหลักการและความถูกต้อง"¹

สนธิ ได้ประกาศในวารสารผู้จัดการของตนว่า สำหรับตนนั้น เขาเห็นว่าบุญชูนั้นมีลักษณะของการมี "หลักการและความถูกต้องนี้แหละกระมังที่ "ผู้จัดการ" ขอมายื่นข้างบุญชูด้วยคน"² และขณะเดียวกัน สนธิก็ได้ปฏิเสธข่าวที่มีผู้สงสัยว่า "บุญชูให้สนธิเท่าไรที่จะเขียนเรื่องนี้" ว่าผู้จัดการนั้นคือขึ้นอยู่กับหลักการและความถูกต้อง"

ปัจจุบัน สนธิ ลิ้มทองกุล ยังคงดำเนินกิจการ "วารสารผู้จัดการ" พิมพ์จำหน่ายเป็นรายเดือนในฐานะบรรณาธิการหนังสือเศรษฐกิจรายเดือน และวารสารกรุงเทพ'30 ซึ่งตีพิมพ์เรื่องราวเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจต่างๆ

บทสรุป

จะเห็นได้ว่า บุคคลทั้ง 6 ท่านที่ผู้ศึกษาได้นำมากล่าวถึงในข้างต้นนั้น ผู้ที่มีบทบาทค่อนข้างมากในด้านความคิด ความเห็น และการแสดงออกต่อสาธารณะชนของความคิดของบุญชูนั้น ได้แก่ พอล สิทธิอำนวย ยอดธง ทับทิวไม้ ตามลำดับโดยมี สนธิ ลิ้มทองกุล เป็นฝ่ายนำเอาแนวความคิดเหล่านี้ไปถ่ายทอดเผยแพร่และนำไปตีพิมพ์ในรูปของสื่อสารมวลชนต่างๆ ส่วนบุคคลอื่นๆ นั้นเป็นไปในฐานะสตาฟงานของบุญชูผู้หนึ่งที่มีบทบาทมากในวาระต่างๆ กันไป

1 "ศึกชิงสำนักน้ำใจ - ผมจะสู้เพื่อหลักการ", ผู้จัดการ 21 (พฤษภาคม 2528), หน้า 86.36-86.37.

2 เรื่องเดียวกัน.

บุคคลทั้ง 6 นี้ ผู้ศึกษายอมรับว่าเป็นเพียงบุคคลที่ผู้ศึกษาเห็นว่า สามารถสะท้อนถึงความคิดและชีวิตของบุญชูในแง่ต่างๆ ทั้งด้านความคิดทางการเมือง เศรษฐกิจ และสะท้อนถึงสมรรถนในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ของบุญชู ในฐานะนักธุรกิจ และบทบาทของนักการเมืองในระยะต่อมา อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาเห็นว่ายังมีบุคคลอีกหลายท่านที่บุญชู ได้กล่าวถึงบุคคลเหล่านี้ในโอกาสต่างๆ ที่มีโอกาสร่วมงานกับตนแต่ผู้เขียนได้ละไว้ไม่ได้ศึกษาถึง เนื่องจากเห็นว่าไม่อยู่ในขอบเขตการศึกษาและจะเป็นการใช้เวลาานเกินไป¹

¹ บุคคลเหล่านี้ได้แก่ ดร.อานวย วีรรณ, ดร.กมล สมวิเชียร, พ.ต.ปานสาย หัสตินฯ, ดร.สวราชย์ สัจจมาร์ค, คุณบุญเอก มุณีแนม เจ้าหน้าที่วิชาการพรรคกิจประชาคม ซึ่งเคยได้ร่วมงานกับบุญชู ในโอกาสต่างๆ กัน เป็นต้น